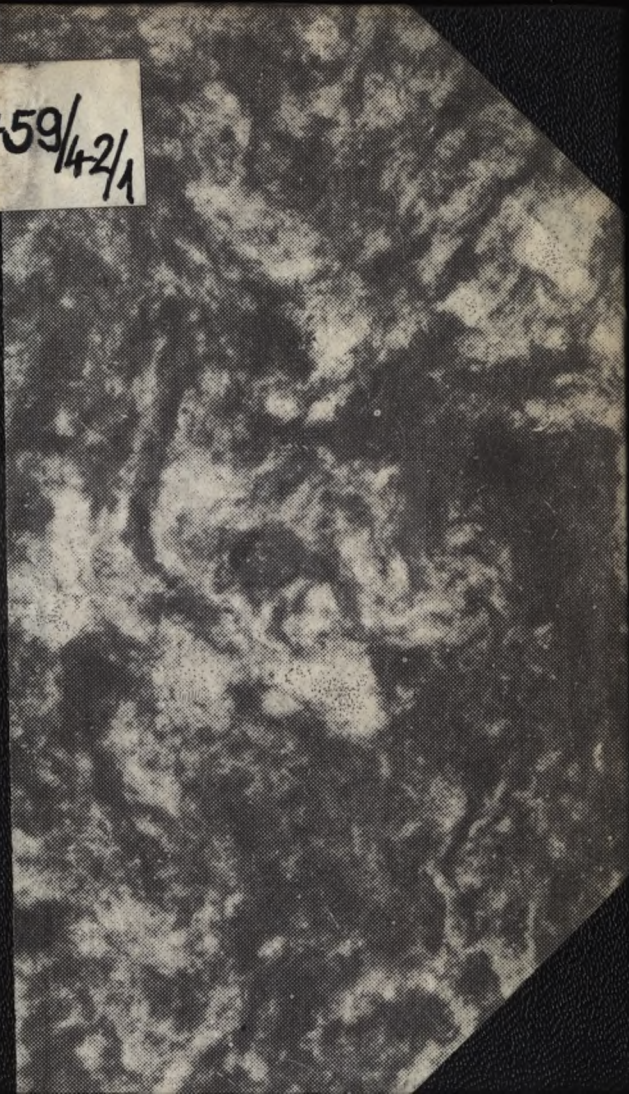

10.759/42/1

OSZK

OSZK

OSZK

Österreichische
Nationalbibliothek

10759

ASCHE-LÁZÁR ALFRÉD
**A TITOKZATOS
VENDÉGEK**
I.

TOLNAI REGÉNYTÁRA

DRASCHE-LÁZÁR ALFRÉD

*

A TITOKZATOS VENDÉGEK

REGÉNY

I. KÖTET

BUDAPEST,

TOLNAI NYOMDAI MŰINTÉZET ÉS KIADÓ-
VÁLLALAT R.-T. KIADÁSA

~~698~~

OSZK

22

10759./42/1

R
1965

M. N. MUZEUM-KÖNYVTÁRA
I. Nyomt. Néredőknepő
192 8 00838 SZ.

DRASCHE LÁZÁR ALFRÉD

Dorogon született. Katonai, majd állami szolgálatba lépett. 1908-ban a miniszterelnökséghez került, mint az elnöki ügyosztály vezetője. Később rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter lett. A békeszerződés egyik aláírója. A gentry-társadalom életéből merített apró elbeszélései és tárcái sűrűn jelentek meg számos napilapban. „Viharos mult“ c. színművét 1910-ben Budapesten nagy sikerrel játszották. Ugyancsak nagy sikert arattak: „Boldogság“ című színműve, valamint „Tied az élet“, „Tűzpróba“, „Tűzkeresztység“ című regényei.

OSZK

I.

házi orvosom visszaült az íróasztalához, amely a maga nemében volt olyan eredeti, mint a gazdája. Roskadásig tele volt nem oda való tárgyakkal, úgymint három különböző nagyságú gránáttal, egy miniatűr vasúti kéréssel, két Flaubert-pisztollyal, egy rendkívül ízléstelen női kézimunkakosárral, amelyben húszéves por borított sárguló névjegyeket, de volt ott egy szőlőfürt is kőből, alatta nagy rakás felvágatlan könyv és folyóirat, négy gyertyanélküli gyertyatartó és egész halmaz üres cigarettadoboz, kezdve a legolcsóbb minőségtől egészen a legfinomabb „Gianacis“-ig. Csak a közepén volt annyi hely, hogy a jó doktorom — de csakis ő — szükség esetén meg tudott írni egy receptet. Ilyennek ismertem ezt az íróasztalt gyermekkorom óta, amikor még azt képzeltem, hogy a doktor bácsiknak nem is lehet más íróasztaluk, s ilyen fog maradni mindaddig, amíg az életmeghosszabbítási tudomány, de még a híres Steinach tanár szenzációs módszere sem lesz képes többé segíteni az öreg barátomon, s ő is követi majd azt a sok, sok paciensét, akit nem tudott megakadályozni abban, hogy elköltözzön erről a furcsa világról.

— Nos? — kérdeztem és kezdtem felöltözni.

Horváth doktor megigazította vastag szaruszélű pápaszemét — (nem tudom miért, de mindig azt képzeltem, hogy inkább a nagyobb tekintély kedvéért, mint szükségből viseli) — és kicsinylő kézmozdulatot tett. Fellélegeztem.

— Szóval, kutyabajom? — szóltam bizalommal.

Az orvos felugrott és két kezét a vállamra tette.

— Uram! Ember! Homo sapiens! — kiáltotta fokozatos hangemeléssel, — vegye elő a jobbik esztét, mert ha így folytatja, nem állok jót semmiért sem! Ön egyenesen visszaél az egészségével! Hagyja abba a legújabb regényét vagy drámáját, vagy amin éppen dolgozik és utazzon el azonnal! Azonnal, érti?

— Értem — hagytam rá, mellőzve minden védekezést. Hisz magam is éreztem, hogy ez így nem megy tovább.

— Végre egy okos szó — mondta az orvos és vonásai kiderültek. — De ha ez egyszer komolyan akar tenni valamit magáért, nem megy Svájcba, hanem itthon marad Magyarországon, elbújik valahol falun és unatkozik, unatkozik, unatkozik, amíg úgy érzi, hogy föbbe kell magát lőnie. Garantálom a halást, probatum est.

Elsápadtam.

— Kívánjon tőlem amit akar, csak ezt nem, aranyos jó doktorom — hebegtem, — mert ez lehetetlenség!

— Miért volna lehetetlenség?

— Először is nem ismerek semmiféle ilyen

helyet és másodszor nem tudok unatkozni. Még sohasem unatkoztam!

— Ez egyszerűen nem igaz!

— Már bocsánatot kérek — —

— Nem bocsátok meg semmit sem, ez nem igaz, nem igaz! Hát nem volt-e még sohasem unalmas társaságban? Hát nem volt-e még együtt olyan unalmas emberekkel, hogy azt hitte, hogy fájdalomában le kell rágnia mind a tíz ujját a kezéről?
— Voltam. Csakhogy sohasem maradtam ott legfeljebb tíz percig.

— Lássá? Ez az. Menjen falura, keresse fel a legunalmasabb embereket, akikkel valaha találkozott életében és maradjon a körükben nem tíz percig, hanem hat hétig és meg fog gyógyulni.

— De doktor úr!

— Dixi! Most pedig ajánlom magamat, talán észrevette, hogy a várószobám tele van betegekkel...

Ezzel egy mellékajtón kituszkolt az előszobába, amely szerencsémre sötét volt, mert még csak ott fejezhettem be a toillettemet. Amikor ismét kinn voltam az uccán, vén bolondnak minősítettem az öreg doktoromat, haza siettem és ott folytattam, ahol abbahagytam. De még aznap éjjel, amikor ismét csak álmatlanul fetrengtem az ágyamban és gyötörték a legképtelenebb ideák meg problémák, amelyekkel semmi kedvem sem volt foglalkozni, s állandóan tíz-húsz eltorzult arca vigyorgott reám olyan embereknek, akikre még gondolni sem szerettem, s amikor minden autótülkölésre felriadtam, mert mint a kommunizmus idejében azt képzeltem, hogy most, most jönnek értem is, és jött a reggel

és felkeltem és fáradtabb voltam, mint amikor le-
 feküdtem: beláttam, hogy az öreg Horváthnak
 mégis csak igaza volt. Túlságosan nagy megrázkód-
 tatásokon esett át az egész világ, mintsem hogy
 jómagam is úgy éljek tovább, mint ahogy éltem
 tizenöt év óta. Valami elromlott az én gépemen is.
 Elgondolkoztam a doktor tanácsán és kezdtem
 sorba venni azokat a helyeket, ahol legjobb ered-
 ményrel unatkozhatnék. És csodák csodája: alig
 negyedóra leforgása alatt eszembe jutott vagy két
 tucat is, úgyhogy a végén nehezemre esett a vá-
 lasztás. Ott volt mindenekelőtt egy közjegyző ro-
 konom Pestmegyében, aki évek óta hítt, látogat-
 nám meg őt és családját X-ben, ahol feleségével
 és hét leányával, apósával és anyósával idillikus
 életet élt s ahol az orvosom által előírt feltételeket
 — kivéve talán az elengedhetetlen bő táplálkozást,
 — bizonyára meg kellett volna, ott volt egy nyu-
 galmazott államtitkár barátom, akinek vagy tíz-
 szer szegtem meg már eddig is abbéli ígérete-
 met, hogy megnézem selyemhernyó tenyészetét Mező-
 vakondon, ott volt egy örökké ifjú alapítványi
 hölgy Grázban, aki saját állítása szerint életcélját
 abban látta, hogy engem megházasítson — szán-
 dék, amely már egymagában véve is kizárta, hogy
 komolyan vegyem kombinációba, ott volt továbbá
 egy jóképű kanonok, akit még a háború előtt Ma-
 rienbadban megtanítottam bridgezni és aki azóta
 állandóan Veszprémbe invitál negyediknek, mert
 amint írja, sehogysem képes rendes partit össze-
 hozni. Önála bizonyára egyúttal ki is pótolhattam
 volna azt a sok koplalást is, amelyben együttlétünk

óta részem volt. Ám visszatérve a szóban levő helyek hosszú sorozatára, világos, hogy akadt volna ilyen alkalom bőven, de egyikre sem bírtam magamat elhatározni, mert abból a felfogásból indultam ki, hogy az erős kúra még a lovat is megöli. Enyhébb adagokkal is véltem beérhetni, s végül találtam is valamit, amiről azt gondoltam, hogy ez lesz a nekem való arany középút.

Most igazán nem tudom, elárulhatom-e annak a becsületes emberpárnak kilétét, amelyet unatkozó kúrám áldozatául kiszemeltem, anélkül, hogy örök haragját ne vonjam magamra? Azt hiszem, bátran megtehetem, mert hiszen a férj olyannyira testi-lelki jó barátom, hogy bizonyára még sokkal nehezebb feladatokra is vállalkozott volna, hogy elősegítse felgyógyulásomat, míg az asszony annyira imádja az urát, hogy legfeljebb büszkeséggel töltheti el erényes öntudatát, hogy — unatkoztam a társaságában. Szóval, nyugodt lélekkel megírhatom, hogy alapos megfontolás után választásom Galgóczy Andorékra esett, akikhez előzetes távirati bejelentés után rövidesen el is utaztam Börgözszentmihályra, ahol a barátom vagy tíz év óta maga gazdálkodott háromszáz holdas birtokán.

Nem volnék egészen őszinte, ha azt állítanám, hogy lemondva minden reményről indultam útnak. „Lasciate ogni speranza...!” Oh nem. Magában véve az a tény, hogy addig falun még sohasem töltöttem tavaszt, hanem mindig csak városban ébredtem annak a tudatára, hogy — igazság, vége a télnek: új és ismeretlen szenzáció volt számomra, s legalább is igen egészséges foglalkozásnak képzel-

tem kiülni, teszem egy orgonabokor elé és azt órákig elnézni, kezdve a rügyezésétől egészen a virágzásáig. Abba sem kételkedtem, hogyha csak némi szerencsém van, éppen az én orgonabokromban fülemüle rak fészket, amit nemcsak állattani ismereteim kibővítése, hanem zenei igényeim kielégítése szempontjából is örömmel üdvözöltem volna.

Vörösvárig vasúton, onnan pedig kocsin — Andor barátom maga várt az állomáson — tettem meg az utat Börgözszentmihályig és csodálkoztam, hogy még éltem, amikor célhoz értem. Az októberi forradalom óta ki sem mozdultam Budapestről, az utazás borzalmaiktól csak az ujságokból ismertem, de még villamoson sem jártam, mert nem volt rá szükség. És most velem is megesett! Hajmeresztő tapasztalataimról valamikor külön szándékozom beszámolni, esetleg idegrázó filmdarab alakjában. Azután ennyi idő alatt valamikor majdnem Fiuméba is mehetett az ember és onnét akkoriban Velencébe már csak egy ugrás volt. Ezek az emlékek talán még jobban elkéséřítettek, mint az utazás testi gyötrelmei.

De már amikor kocsin ültem, azzal vigasztalódtam, hogy márciusban csak bolond kívánczik Velencébe, meg hogy olyan vacsorában lesz részem Galgóczyéknál, mint amelyenről gyomoridegeim képzelődésük paroxizmusában sem mertek többé ábrándozni. Hát ami azt illeti, nem is csalódtam és amikor pompás rizling mellett, a kandallóban ropogó tűz közelében ott ültem ezeknek az egyszerű, de végtelenül szeretetreméltó embereknek a társaságában, már nem is gondoltam többé sem az uta-

zásra, sem sem Velencére, hanem ellenállás nélkül követve vendéglátóim minden komplikációtól ment észjárását, pillanatig azt képzeltem, hogyha kelene, talán magam is tudnék így élni a megsemmisülésig. Sőt aznap este, miután előbb részletesen el kellett mesélnem, hogy a proletárdiktatúra alatt Budapesten miket tapasztaltam és min mentem át, egészen természetesnek találtam, hogy kezdek az őszi vetés állása iránt is érdeklődni, de még az is mélyebb benyomást tett rám, amikor megtudtam, hogy bort eladni néha nehezebb, mint venni, amennyiben egy alkalommal Andor barátom már közel volt ahhoz, hogy kiengedi a borát az uccára, mert szüretkor nem volt elég hordója, mivel az öreg Lebovits, a vidék élelmes borkereskedője azzal akarta leszorítani a borárakat, hogy az üres hordókat nem adta vissza a gazdáknak. De a marhaállományban várható szaporulat, nem különben a baromfiudvar belső életében észlelhető különböző mozzanatok ismertetése sem volt reám minden hatás nélkül, olyannyira, hogy amikor a kedves háziasszonyom — rémes utamra való hivatkozással — tíz óra tájt lefekvést javasolt, örömmel csatlakoztam indítványához és az ágyamba kerülve, nyomban el is aludtam. Igaz, hogy négy órakor ismét fenn voltam, de nem bántam, mert legalább megismerkedtem a börgözszentmihályi kakasok párját ritkító hangbeli képességeivel, ami az e téren tapasztalatlan naív városi kedélyemre, mint újdonság határozottan izgatólag hatott.

Az ember mindig a környezetéhez viszonyítja érdeklődését, mintegy automaticæ le- és felszállítva

igényeit, de természetesen ennek is meg van a határa lefelé is, felfelé is. Ki ne tapasztalta volna annak idején, amikor az ilyesmiről még szó lehetett, hogy egy előkelő társadalmi összejövetelen, amelyen a felső tízezrek szépségei összegyűlvék, igényeink egy szinte elképzelhetetlen és többnyire nevetséges maximumra fokozódtak, úgyhogy végeredményben zavarban voltunk, ha el kellett döntenünk, hogy kinek nyújtsuk a szépség pálmáját, míg viszont egyszerűbb környezetben — e pillanatban Börgözszentmihályra gondolok — nemcsak hogy igen elnézők tudunk lenni, de még ott is fedezünk fel szépet, ahol alighanem nincs is. Ilyen hangulatban persze Galgóczyék több mint primitív lakóházát idillikus buenretirónak, a bútorokat, amelyeken nem volt semmi különösebb, mint legfeljebb az, hogy kopottak voltak, érdekes régiségeknek néztem és kritikus műtökésem hegyére véve magát Galgóczynét, kezdtem megérteni, hogy Andor barátom valamikor zálogba adta neki a szívét és lemondva arról a libertinus életről, amelyet legénykorában Budapesten folytatott, felcserélte a szmokingot kurta bekecsével és ezentúl azokban az órákban ment ki a földekre, amelyekben addig — rendesen mámoros fővel vergődött haza a kaszinóból és bálókából.

Galgóczyné középtermetű, határozottan elhízott, harmincnyolc körüli, vörösesszőke asszony volt, élénk zöldes szemekkel, amelyek éppoly beszédeseek voltak, mint a kissé nagy, de szépvágású szája, amelyből — jelenlétemben legalább — úgy ömlött a szó, mint felhőből a zápor, úgyhogy ámu-

lással kérdeztem magamtól, hogy vajjon mit is kezdene egy ilyen nő olyan miliőben, pl. a fővárosban, ahol egy óra leforgása alatt több hírt képes összeszedni, mint Börgözszentmihályon egy fél-estendőben? Andor csak két évvel volt idősebb a feleségénél, de már semmit sem látszott rajta a hajdani kaszinóbeli vívőr. Ő is meglehetősen el volt hívva, szerepte a túlbően kényelmes cipőt és ruhát, lehetetlen pofaszakállt eresztett, csak az inge még most is olyan volt, mint a patyolat — városi ember előtt immár ismeretlen fogalom — és a nyakken-dőjét még most is kifogástalanul utudta megkötni. Élete párjának többnyire az elviselhetetlen drágaságnak szentelt vagy még mindig a vörösök letűnt uralmára panaszkodó szóáradatát hősie, néha azonban már bántó nyugalommal engedte magán átszaladni s ha ilyenkor mégis kinyitotta a száját, mindig csak azt mondta:

— Jól van, szívem, jó, lesz ez még másként is... Maga csak ritkán jutott szóhoz, de ezt is nemsokára elvette tőle csöndes életének sokalta hangosabb társa.

Már az első napon feltűnt nekem, hogy a házaspár valakiről vagy jobban mondva, valakikről beszél előttem, nevek említése nélkül, mondhatnám titokzatosan, úgyhogy eleinte diszkréten úgy tettem, mintha nem hallanék semmit sem, mert azt kellett gondolnom, hogy nyilvánvalóan rokonságról van szó, amelyet a jelenlétemben különösebb kímélettel kívánnak kezelni. Azért csak természetes volt, ügyebár, hogy az elejtett szavakból és mondatokból önkéntelenül is bizonyos fogalmat

alkottam magamnak, amely lassan-lassan megtestesülve, egész konkrét és meghatározott alakokat varázsolt lelki szemem elé, akik úgyszólván úgy jártak-keltek a körünkben, mintha a házhoz tartoznának. Például, elrobogott egy automobil az országúton. A férfi az ablak felé velett egy határozottan dühös szempillantást.

— Biztosan megint Vörösvárott voltak látogatóban — mondta az asszony, mire Andor megértően bólogatott. Vagy kezdett elmélkedni Galgóczyné:

— Nem járnék én ilyen kurta szoknyában végig a községen, még ha rögtön a nyakamba is akasztanák a gyöngysorát, amelyről Juliskának egyébként az a véleménye, hogy hamis...

Egy másik alkalommal Andor ejtette el, majdnem röstelkedve, a következő megjegyzést:

— Furcsa emberek, mondhatom. Úgy élnek együtt hármashban, hogy akármelyik házaspárnak a fele is becsületére válna...

— Boirány — hagyta rá az asszony, szokása ellenére csak ilyen rövidesen, miközben szégyenlős pillantást vetett reám. Azért olyasmi volt a tekintetében, mintha buzdítani akarna, kérdezném meg, hogy miről is van szó? De én tántoríthatatlanul kitarítottam a diszkrét viselkedésem mellett.

Ezzel párhuzamosan az asszony valósággal megostromolt engem kérdésekkel, amelyekre végül már csak úgy találomra feleltem. Bolsevizmusról, reakcióról, vörösökről és fehérekről, politikáról, kormányról, a leendő királyról, pénzügyegyzésről, államcsődről, a földkérdésről, a Pesten élő idege-

nekről, olaszokról, franciákról, angolokról olyan előadásokat kellett tartanom, hogy a végén magam is csodálkoztam azon, hogy mennyit tudok és hogy Börgözszentmihályon mennyire tisztázódtak egyszerre az eddig ugyancsak zavaros nézeteim ezekről a dolgokról, úgyhogy néha már azon is gondolkodtam, ne küldjek-e táviratot Párizsba, a békekonferencia székhelyéül Neuilly helyett Börgözszentmihályt ajánlva — hátha úgy járnak, mint én és megfejtenek minden problémát.

Így tartott ez néhány napig. Minden várakozáson felül jól éreztem magamat a világ bölcsének szerepében éppúgy, mint a naplopó életmód mellett, amelyre öreg doktorom ítelt. De később, miután sokat esett az eső és a tavasz csak vajmi kevés hajlandóságot mutatott a kibontakozásra, úgyhogy többet ültem a szobában, mint az orgonabokrom előtt, amelyről álmodoztam: kezdtem unatkozni is — érzés, amelyet, lévén kúrám leglényegesebb része, csöndes hozsannával fogadtam. Ez a megelégedettség, igaz, csak addig tartott, amíg magamra voltam hagyatva, s azonnal megszűnt, mihelyst ismét a barátom és felesége körébe kerültem. Most már teljesen kiadtam volt magamból minden tudományomat, már magam is megrázkódtam Kutyoner elvtárs nevének említésénél, aki a diktatúra alatt egész Börgözszentmihályt állandó rettegésben tartotta, már ismertem az őszi vetés állását, otthonos voltam a tyúk- és egyéb ólak viszonyaiban éppúgy, mint a borárakban, pontosan tudtam, hogy melyik tehén mikor borjazik, csak azt nem tudtam még, hogy kik nyugtalanítják házi-

gazdáim kedélyét. De mivel ez nem érdekelt, már azon kezdtem gondolkodni, ne küldessek-e magamnak táviratot, amelyben sürgősen Pestre vagy egyenesen Neuillybe hívnak.

De ekkor olyasmi történt velem, ami egyszer és mindenkorra véget vetett a börgözszentmihályi unatkozásnak.

Minden délelőtt, az időjárásra való tekintet nélkül, s a feneketlen sár ellen kevésbé csinos, mint nélkülözhetetlen sárcipővel fölszerelve — ezt a nagyszerű ruházati cikkemet a kommunisták nyilván csak tévedésből nem vették át tőlem a közvagyon számára — és Bobi társaságában nagy sétákat tettem, amelyek változatosság dolgában persze — de jobb erről nem is beszélni: mert az egyetlen pont, amely felé az ember egyenesen kényszerűségből irányította lépteit, az Öreg-hegy volt, egy alacsony, de néhány társánál valamivel magasabb domb, egyik oldalán szőlőkkel, másikon néhány fával, vagy nyolc darab lehetett, mely utóbbiakat az odavaló emberek erdőnek keresztelték el. A domb teteje sziklás volt és az ott látható egyik kő a börgözszentmihályiak jóvoltából a „Haramia-szikla“ nevét viselie.

Erre a sziklás tetőre — amelyen egyébként Andor barátom saját költségén bitófát akart emeltetni arra az esetre, ha Kutyoner úr megkerül Ausztriából, ahol egyelőre legalább fejedelem módjára tartották, — minden sétálónak okvetlenül el kell jutnia, akár jobbról balra, akár megfordítva kerülte meg a községet, akár a patakot követte, akár pedig az országúton indult ellenkező irány-

ban. Ennek magyarázata egyszerűen az, hogy egész Börgözszentmihály és vidéke területén csak egyetlen út volt olyan állapotban, hogy azon sétálni is lehetett, és ez az út mindenképpen fölvezetett az Öreg-hegyre. Minden magaslatnak, akármilyen kicsiny is, az a közös tulajdonsága, hogy az ember olyat lát, ami lejjebb vagy távolabb fekszik és ebből önként következik, hogy az Öreg-hegy is nyújtott kilátást. Az erről a dombról látható dolgokra bizonyára nem vagy kíváncsi, nyájas olvasóm s ezért el is engedheted nekem azok fölsorolását, hisz neked az orvosod — szívből kívánom legalább — nem rendelt unatkozó kúrát, annyit azonban mégis el kell mondanom, hogy az Öreg-hegyről, nem is valami nagy távolságban, északi irányban, tíz-tizenöt holdas park közepén egy kétemeletes, Grassalkovich-stílusban épült kastély volt látható. Ez a kastély, valamint a hozzá tartozó ötezer holdas birtok, az Öreg-hegy aljában hivatását teljesítő disznópásztortól szerzett és Andor barátom által megerősített értesüléseim szerint valami Sittkey grófé, egy öregúr volt, aki az évnek a legnagyobb részét külföldön, azelőtt Párizsban, most Svájcban töltötte, míg az egyetlen fia, Arisztid katona volt és feléje sem nézett a birtoknak.

A fiatal Sittkey egyébként kitűnő hírnévre tett szert, nemcsak azért, hogy a háború alatt számtalan csatában kitüntette magát, hanem főleg azzal, hogy a nemzeti hadsereg létesítésekor saját költségén egész huszárszázadot állított fel, amely „Sittkey-század“ néven ifjú nemzeti armádiánk

büszkesége és a szovjet legyűrésekor a vörösök réme volt.

Ez a kastély volt szemem egyetlen érdekes nyugvópontja, s a Haramia-sziclán ülve — (korántsem támaszkodva hozzá, ami, elismerem, sokkalta költőibb, de a méretekben rejlő okok miatt kivihetetlen lett volna) — nap-nap után elgondolkodtam a latifundiumoknak engemet, sajnos, közelebről nem érdeklő ezer problémája felett és végeredményben arra a konklúzióra jutottam, hogy az öreg Sittkey bizonyára maga tudja legjobban, hogy miért nem tölti az egész esztendőt szép sárgára meszelt, zöldzsalus Grassalkovich-kastélyában.

Elmélkedéseimben rendszeren Bobi zavart meg, ha fölhajtott egy, a vörösök által ezen a vidéken gépfegyverrel rendezett hajtóvadászatok veszedelme elől szerencsésen megmenekült nyulat vagy egy varjút s azt, nagyokat ugatva, üldözte. Bobi ugyanis kutya volt, még pedig egy, a külsejére nézve lehetetlen megjelenésű fekete kuvasz, amelynek az atyja éppúgy lehetett bulldog, mint dakszli, míg az anyja családfájában föltétlenül spic vagy pudli szerepelt. Elég az hozzá, Bobi pedigréje fölötte sötét volt, de annál nemesebb volt a lelke. A ház őrzését minden különösebb ellenszolgáltatás nélkül vállalta és kitünően végezte is, holott Galgóczy és a vincellérje között állandóan forgott fenn nézeteltérés arra nézve, hogy kié — nem a kutya, ami élelmezését illetőleg azzal járt, hogy Bobit az etette, aki éppen megsajnálta. És ez Bobi szempontjából igen előnyös állapot volt, mert mivel hol Galgóczyék sajnálták meg a vincellérék kutya-

ját, hol megfordítva: s Bobi Galgóczyné példáját követve, hízott, hízott, míg a végén alig tudott szuszogni. Ez a derék állat, amely egyébként arról volt nevezetes, hogy fiatalabb éveiben egy szopós-gyermeket mentett ki a börgözszentmihályi patak-ból, valamint hogy vad haraggal rávetette magát minden a ház előtt elhaladó fajbeliére, rögtön föl-ismerte bennem a kutyabarátot és megérkezésem pillanatától kezdve annyira a nyomomba varrta magát, hogy még a szobámat is megosztotta velem, amibe első éjjel szó nélkül belenyugodtam, mert azt hittem, hogy házi szokásról van szó, s amin később sem engedtem változtatni, mert Galgóczynével folytatott egyoldalú beszélgetésem után jól esett, hogy volt valaki, akivel eldiskurálhattam, úgyhogy csak én beszéltem, a másik meg hallgatott. Hálámat Bobi iránt azután azzal is róttam le, hogy mindennap elvittem magammal az Öreg-hegyre, amitől meglepően füрге lett és szemmelláthatóan meg is soványodott. Szóval, a nekem előírt kúra neki is használt és az én unatkozásomban ő talált szórakozást.

Egy alkalommal, — kivételképpen jó meleg idő volt, olyannyira, hogy otthon hagyhatlans a sárcipőmet is, — ismét a Haramia-szikláról eltűnődtem a Grassalkovich-féle kastély elhagyatottságán, amikor az előttem elterülő, s amint már megállapítottam, legföljebb nyolc darab fából álló erdő irányából egy nő meg egy férfi közeledett felém, aki sehogysem illett Börgözszentmihályra. Olyanok voltak, mintha egyenesen egy párizsi divatlapból vágták volna ki őket, s egy előttük

szökdelelő hófehér vizsla még csak mélyítette a váratlan megjelenésük által belőlem kiváltott hatást.

— Megérkeztek a Sittkey-kastély lakói — gondoltam önkénytelenül, de nem volt elég időm ahhoz, hogy továbbfonjam a kombinációk szálait, mert mit tesz Bobi, a kuvasz? Előugrik a Haramia-szikla mögül és égnek meredő szőrzettel, irtózatos prüszköléssel vegyített ugatással nekiront a vizslának és leggorombább módon földre teperve a nálánál jóval nagyobb áldozatát, belekapaszkodik a nyakába...

Végtelenül resteltem a gondjaimra bízott ebnek ezt az eléggé el nem férhető viselkedését és mialatt torkaszakadtan ordítottam Bobi nevét, futólépésben siettem a merénylet színhelyére. De ekkor a férfi már magasra emelve sétabotját, irgalmatlanul csépelte szegény kuvaszom derekát, míg a hölgy följajdult és szemét két kezével eltakarva, annyira elkezdett inogni, hogy odaérve, fontosabbnak véltem saját fajbelim, azaz a nő segítségére sietni, mint a kutyám ellen folyamatba tett büntetőexpedícióban résztvenni. Kitártam karjaimat s a következő pillanatban a hölgy sikoltozva és behúnyt szemekkel a nyakamba borult és az izgatottságtól remegő hangon a fülembe hebegte:

— Ó, Tommy, segítsen, mert elájulok!

Mit tagadjam? rendkívül meglepődtem, még pedig éppúgy az ismeretlen hölgynek irányomban ilyen szokatlan módon megnyilvánuló végtelen bizalmán, mint azon, hogy Tommynak szólított, holott, tudtommal legalább már akkor is egészen

másképpen hívták, de a helyzetet még valószínűtlenebbé tette, hogy a védőszárnyaim alá menekült lény a fenti szavakat angolul, még pedig hamisítatlan angolsággal mondta. Ha az egész, teszem Wight szigetén történik meg velem és nem a Harmiához címzett öreghegyi törpeszikla tőzsomszéd-ságában, nem szóltam volna semmit, de így beláttam, hogy nekem is kell mondanom valamit, amiért is csitítólag és igen gyöngéden megveregettem édes terhem hátát: és ugyancsak angolul — Isten látja lelkemet, nem hamisítatlan angolsággal — feleltem:

— Ne féljen semmit, asszonyom, a kutya jó kezekben van...

Erre a hölgy, — és ez már nem volt meglepő, — nyomban magához tért, feltekintett, s legfeljebb tíz centiméternyi távolságban a vélt ismerős arc helyett jelen sorok írójának idegen és határozottan megrökönyödött ábrázatát pillantván meg, újabb sikoltással elengedett és most már a hozzávaló férfi karjaiba tántorgott, aki, miután szegény Bobimat alaposan elintézte, — igaz, hogy a sétatotja ketté törött a börgözszentmihályi házőrző hátán, de Bobi mégis vonítva és behúzott farkkal távozott a csataterről, — a hölgyet majdnem gyöngédtelenül elhárítva útjából, villogó szemekkel egyenesen felém tartott, míg a hófehér vizsla, a hátán fetrengve, még mindig a kutyák istenének ajánlotta lelkét oltalmába.

Védekező állásba helyezkedtem, — őszintén szólva, eszembe se jutott, hogy csak fegyverszüneti állapotban voltunk az ántántal — és villám-

gyorsasággal egészen kinyitottam agyam angol szótárát, mert úgy éreztem, hogy alighanem néhány talpraesett, ha nem is éppen szalónképes kifejezésre lesz szükségem, de tévedtem, mert a férfi magyarul támadt rám:

— Meg van örülve? — kérdezte, nehezen visszafojtott dühvel. — Nem elég, hogy nekiengedi a kutyáknak azt a veszett bestiát, hanem még betetéli viselkedését azzal, hogy megölel egy vadidegen hölgyet?? Hallatlan!

Ismervén Bobim természetét, és tudva azt, amit ez az úr, úgy látszik, nem tudott, tudiillik: hogy nem én öleltem meg a hölgyet, hanem hogy az omlott a nyakamba, biztos voltam benne, hogy nem örültem meg, amiért is fölényes nyugalommal ismét betettem angol agyrekeszemet és magyarul így feleltem:

— Semmi közöm az egészhez. A kutya nem az enyém, a többit pedig kérdezze meg önagyságától.

A férfi meghökkent.

— Micsoda? Ez nem az ön kutyája? — kérdezte csodálkozva. — De hiszen a nevénél szólította, nemde?

— Az igaz — feleltem. — Ismerem a kutyát, de nem az enyém.

— És az ölelés?

Önagysága irányába mutattam, mire a férfi határozatlanul és kérdőleg tekintett rá. A hölgy, aki éppen megcirogatta az ijedségtől most már lassan magához térő állatot, mosolygott. És ekkor vettem csak észre, hogy fölötte rokonszenves, sőt

a maga nemében szép volt. Érthető, hogy éppen-séggel nem sajnáltam előbbi tévedésemet.

— Ön mosolyog, asszonyom? — kérdezte most a férfi a maga részéről, a változatosság kedvéért angol nyelven, némi keserőséggel. — Abban a véleményben vagyok, hogy ezen nincs mit nevetni. Mit jelentsen ez az egész?

(— Ohó! — gondoltam magamban, — ez az úr leasszonyozza ezt a hölgyet, akkor vajjon milyen joron kéri tőlem számon az ölelést?)

A hölgy abbahagyta a kutya simogatását és felénk jöve, néhány szóval elmondotta a férfinak, de ez részben nekem is szólott, hogy az imént annyira megijedt a kutyaincidenstől, hogy közel volt az ájuláshoz, mire érezve, hogy elhagyja az ereje, a nyakamba borult, mert azt hitte, hogy én vagyok ő, tudniillik a partnere. (Tessék!) Majd hozzám fordult és legkedvesebb mosolyával kissé félszegen kezét felém nyújtotta.

— Bocsásson meg, uram — mondta, — de azt hiszem, hogy mr. Laurence maga sajnálja legjobban a félreértést és meg vagyok róla győződve, hogy az idegessége is csak ennek az izgalmas jelenetnek tudható be! A társaságában lévő kutya, úgy látszik, nincs hozzászokva az idegen fajbeliéhez és nem szereti az idegeneket. Bizonyára hadikutya! Azonban engedjen meg egy kérdést, remélem, nem ért félre, bármilyen eredeti is talán: hogyan kerül ön erre a vidékre? Tegnap volt három hete, hogy ideérkeztünk és ma találkozunk először! Ha az ember olyan messze van a hazájától, mint ebben a pillanatban én, kiskutya mód-

jára örül, ha véletlenül találkozik valakivel, akitől nem választja el az a mérlelhetetlen bizonyos valami, ami mindig, mint egy mély szakadék ott van az emberek közt, ha egymás nyelvét nem értik. Nem tudom, jól fejeztem-e ki azt, amit mondani akartam s megértett-e engem?

— Teljesen megértettem, asszonyom — szóltam, — bár biztosíthatom, hogy nem járok illetéktelenül rendes ruhában s hogy tényleg nem tartozom valami vad törzshöz.

A rokonszenves asszony csodálkozva szegezte rám nagy szemét:

— Miért mondja ezt?

— Azt hiszem, hogy önök angolok körülbelül mindig úgy érzik, mintha egy vadnép képviselőjével beszélnének, ha nem-angollal állnak szemben!

— A kritikája elég kemény — felelte az asszony nevetve, — bár nem tagadom, hogy vannak honfitársaim, akik tényleg egyformán feszélyeztetve érzik magukat, akár más kultúrált nemzet tagjával, akár vademberrel találkoznak. Hajlandó vagyok feltételezni, hogy ez a félszegség elsősorban más nyelvek elsajátítása iránti hihetetlen anti-talentumukban leli magyarázatát. De — idevaló ön egyáltalában?

— Nem — feleltem habozás nélkül. — Csak vendégségben vagyok itt Galgóczyéknál.

— Kelkószy? Úgy — —

A hölgy és a férfi sokatmondó szempillantást váltott egymással, mintha ez a név még annál is többet mondana nekik, mint hogy a kiejtése leküzdhetetlen akadályok elé állította őket.

— Önök is úgy festenek ezen a vidéken, mintha egyenesen az égből pottyantak volna — szóltam, egy diszkrét szempillantást vetve az asszonynak hihetetlenül kurta szoknyájára. — Én elvégre Börgözszentmihályon is pátriámban vagyok, de önök?

Az asszony halkán kacagott, s a férfi, aki ismét teljesen visszanyerte a nyugalmát és ebbeli kedélyállapotában sokkal szimpátikusabb volt, mint az imént, amikor féltékenykedési roham szélén állt, megjegyezte:

— Hisz félig-meddig én is magyar volnék, születésemnél fogva legalább. Thomas Laurence zeneszerző, azaz: ezidőszerint az Egyesült-Államok kapitánya vagyok és mint az itteni viszonyok ismerőse, szíveségből elkísértem Summerfield barátomat Magyarországba, ahol mindenáron birtokot akar vásárolni, mert itt minden olyan hihetetlenül olcsó! Mrs. Summerfield a maga részéről, azt hiszem, nem nagyon rajong az eszméért és e tekintetben igazat adok neki, mert az ő viszonyai között épp olyan jól vonulhatna vissza családjának hackhursti kriptájába is...

(— Ohó! — gondoltam ismét magamban, — és ezen a címen avatkozik ez az úr egy olyan ügybe, amely kizárólag engem, ezt a hölgyet, no meg talán mr. Summerfieldet érdekli?)

Én is bemutatkoztam a férfinak és vártam, hogy most majd ő fog bemutatni az asszonynak. Ehelyett azonban hátralépett és rám bámulva, akár csak valami csodát látva, elkiáltotta magát:

— Édes öregem, no hát, ez nagyszerű! Hát nem ismersz meg?

Ránéztem. Nemet akartam mondani, de azután lassan, homályosan feléledtek bennem régen elmosódott emlékek. Igenis, ismertem ezt az arcot, ezt a magas gömbölyű homlokot, ismertem ezeket a kissé beesett, nyugtalan barna szemeket, ismertem azt a különös vonást a száj körül, rövid felső ajkával, amely állandóan látni engedte emberem pompás fogsorát. És mégsem tudtam, hogy hamarjában hová tegyem, mert bizonyos voltam benne, hogy hasonló nevű egyénnel sohasem találkoztam életemben.

— Gondolj csak vissza az intézetre — szólt mulattatva ismét a férfi. — Hát ki volt, aki korsó vízzel megkeresztelte a főprefektust, amikor vacsora után szentelenül leskelődött az ablakunk előtt?

— Én — feleltem.

— No látod! És ki volt, akit hat összekötözött lepedőn leengedtetek az uccára, amikor örök-időkre istenhozzádot mondott az intézetnek, az érettséginek, a prefektusoknak, a fiúknak, mert megsokalta a fegyelem vaskezét, az örökös magolást, mert vágyódott a halhatatlan szabadságért? Ki volt, aki azután csakugyan úgy tűnt el a világ számára, mintha elnyelte volna a föld?

— Szentlőrinczy Tamás — mondtam önkéntelenül és meglehetősen bambán néztem a másokra.

— Bizony, Szentlőrinczy Tamás — ismételte emez bólogatva. A következő pillanatban össze-

ölelkeztünk és veregettük egymás vállát és örültünk egymásnak, mint a bolondok.

A hölgy csodálkozva nézte a jelenetet.

— Önnel, úgy látszik, mindenkinek a világon, akár akar, akár nem, össze kell ölelkeznie! — szólt hozzám jókedvűn. Felelni akartam, de Tamás nem engedett szóhoz jutni:

— Bocsásson meg, asszonyom — mondotta majdnem röstelkedve örömének eme spontán megnyilatkozása fölött, — de, tetszik tudni, az intézetben ez az ember volt a legkedvesebb pajtásom...

Ezzel karon fogott és annak rendje és módja szerint bemutatott a hölgynek. Magas barna asszony volt, harminc körül, hófehér arcbőrrel, mosolygó kék szemekkel, amelyekkel oly huncutosan tudott ránézni az emberre, hogy önkénytelenül is azt gondoltam: — ez a nő az ördöggel cimborázik! Kissé hajlott, erős akaratra valló orrát ellensúlyozta egy egész pici száj, amelynek eperajkáról különös bájjal hangzott el az angol szó.

Egy-kettőre benn voltunk a legélénkebb beszélgetésben, szidtuk az időt és a háborút, leszegeztük, hogy a magyarok, az angolok és az amerikaiak sohasem haragudtak egymásra és megtudtam, hogy csakugyan ők lakják jelenleg a Sittkey-féle kastélyt, amelyet Svájcban tartózkodó gazdája abban a reményben bocsátott rendelkezésükre, hogy megveszik a birtokot, amire mr. Summerfield nagy hajlandóságot is mutatott.

— Előbb, amint Galgóczyékat említettem, az volt a benyomásom, hogy ez a név önök előtt nem ismeretlen — szóltam az asszonyhoz. — Ez kissé

meglepett, mert sem a barátom, sem a felesége egy szóval sem tettek önökről előttem említést!

— Bizonyára nem helyeztek rá súlyt, hogy önt létezésünkről tájékoztassák — felelte a hölgy, — egyébként az ismeretségünk több mint felületes és egyik félre sem fűződnek hozzá túlságosan kellemes emlékek!

— Hogy-hogy? — kérdeztem.

— Néhány napra idejövetelünk után a faluban elgázoltunk egy malacot, amelyről, sajnos, csak elhúnyta után sült ki, hogy, úgy látszik, különösen közel állt Galgóczyné szívéhez — felelte a férfi az asszony helyett. — Ebből aztán kellemetlen levelezés, sőt egy alkalommal még szóváltás is támadt, pedig mr. Summerfield, aki nem szereti az afféreket, s akinek az az elve, hogy nincs az a dolog a világon, amit ne lehetne pénzzel megváltani, magától érthetően rögtön vállalkozott a kár búsás megtérítésére. A magam részéről legkevésbé sem sajnáltam az incidenst, mert a malac kimúlásának pillanatában olyan meglepő hangokat hallatott, amelyeket egyik legközelebbi kompozícióm alkalmával föltétlenül föl fogok használni; ugyanis már régebben valami falusi hangfestményre gondolok, aminek az lehetne a motója, hogy: *beatus illé, qui procul negotiis...*

Sok mindent kezdtem megérteni. Tehát ezek voltak, „akik úgy élnek hármasba, hogy akár-melyik házaspárnak a fele is becsületére válna...?”

Még szerettem volna kérdezni egyetmást, de a rokonszenves asszony magához szólítva a fehér vizslát, amely „Fafner“ névre hallgatott —

nyilvánvalóan úrnőjének az angoloknál minden háborúnak dacára oly mélységes Wagner-imádatból, — búcsúra nyújtotta keskeny kezét.

— Remélem, hogy mint jó szomszéd meglátogat bennünket — mondta, — egész nap otthon vagyunk és rettenetesen unatkozunk!

Meghajtottam magam.

— Nem volna legegyszerűbb, ha mingyárt eljőnnél velünk villásreggelire? — tette hozzá Tamás.

— Szívesen elfogadnám — feleltem, — de Galgóczyék ebédre várnak.

— Ó, Kelkószy! Az igaz — mondta az aszszony, — ha így szó nélkül elrabolnók, még kevésbé tudnák nekünk megbocsátani a malacgyilkosságot. De teszek egy közbevető indítványt: jöjjön holnap. És mivel az idő bizonytalan, elküldjük az autót, jó?

Természetesen igent mondtam.

— Csak egyre kérlek — szólt Tamás jókedvűen, — azt a csúf kutyát ne hozd el magaddal!

— Hisz mondtam már, hogy nem az enyém, s hogy csak felületes ismeretség szálai fűznek egymáshoz...

— Jól van, jól — szólt közbe Tamás és úgy hátbavágott, akár annak idején az intézetben, — engem nem teszel lóvái!

Szerettem volna visszaadni a kölcsönt — ugyancsak úgy, mint annak idején az intézetben, — azaz jó nyakleves alakjában, de ettől visszartartott a fegyverszüneti állapot és a gyengébb nemnek oly csinosan képviselt jelenléte. Minden to-

vábbi disputa a kutya hovatarozandósága tekintetében amúgy is céltalan volt, de az ügy egyébként sem érdekelt. A Bobik és Fafnerok, de még a népeknek örült harcánál is jobban érdekelt az a furcsa asszony, aki csak tévedésből borult az én, és nem annak a másik férfinak a nyakába, aki viszont nem is a férje, hanem legfeljebb csak a jó barátja volt. Vagy mégsem tévedésből történt volna? Érzem, hogy ez a naiv kérdés alkalmas arra, hogy engem meglehetősen beképzelt ember színében tüntessen fel, vagy pedig a szóban lévő hölgyet diszkreditálja. Mivel pedig az utóbbit a világért se szeretném: magamra veszem az ezen több mint meddő elmélkedésből számomra levonható összes kedvezőtlen következtetéseket. Mindazonáltal kénytelen vagyok az igazság kedvéért ideiktatni, hogy amikor elváltunk, az asszony tekintetében volt valami, ami feljogosított, hogy elgondolkozzam az eseten.

— Az unatkozó kúrának alighanem befellegzett — szóltam félhangon, amikor elhaladtam a Haramia-szikla mellett. Milyen különös volt ez az egész! Pillanatra megálltam. Most történt meg velem először, amióta az Öreg-hegyre irányítottam lépteimet, hogy ezt a pontot nem is találtam olyan nagyon egyhangúnak és unalmasnak és nem bírtam felfogni, hogy ez a főnemes, aki a XVIII-ik század derekán ott lenn a síkságon emelte a Graszalkovich-kastélyt, ezt nem inkább az Öreg-hegy tetején cselekedte meg, már a kilátás kedvéért? De azzal háritottam el aggályaimat, hogy az az illető Sittkey-ős — bizonyára Mária Terézia egyik

daliás testőre, — vagy sajnálta a lovait, vagy pedig Bécsben a német kultúrával együtt magáévá tette azt a libertinus elvet is, hogy az ember templomokat kívülről, kocsmákat belülről és hegyeket alulról nézzen meg.

Ennek a megállapítása után célbavettem a domb túlsó oldalán fölbukkanó szerény Galgóczykúriát.

II.

A kúrám, — azaz dehogy, hisz annak amúgy is már vége, akarom mondani: a villásreggeli a Sittkey-féle kastélyban nagyon élvezetes volt. Háladatlanság volna részemről, ha bármit is kifogásolnék Galgóczyné főztjén, amelynek emléke örökéletű lesz egész életemben, de az az egyszerű és mégis igen ízletes dezsöné, amelyet mr. Summerfield francia szakácsának köszönhettem, élénken eszembe juttatta azokat a boldog időket, amikor, ha éppen kedvem kerekedett, felültem a vasútra és már másnap este vagy Párizsban vagy Rómában néhány frankért elsőrendűen megvacso-
ráztam és nem kellett rettegnem attól a gondolattól, hogy ez a mi valutánkban egy vagyon. Hiába, gyönyörű dolog volt, otthonosan érezni magát az egész világon, abban a tudatban, hogy — legjobb otthon. De ma?

A kirándulásomat azonban még más okoknál

fogva is élveztem. Az az egész miljő, amelybe egy véletlen oly váratlanul sodort, szokatlan, talán kissé kalandos és éppen ezért vonzó volt.

Tessék csak elképzelni: egy régi magyar főúri lak, szebbnél-szebb, bár fölötte inpraktikus bútorokkal, régi családi képekkel — (többnyire díszmagyaros portrék a XVI-ik századtól kezdve a szabadságharcig terjedő időszakból, jól táplált marconaarcú bácsik és lehetetlenül fésült nénik, valamennyi ijesztően merev tekintettel), — s egy óriási ebédlőben, földigérő abrosszal letakart hatalmas tojásdad asztalnál, mint házigazdák egy rendkívül rokonszenves angol nő és egy nálánál jóval idősebb férfiú, akinek minden szava, minden mozdulata a korrektségnek egy remek példánya volt. Érzem, hogy — látszólag legalább, — ellentmondásba keveredem, ha azt állítom, hogy Szentlőrinczy Tamás vagy Thomas Laurence — ami egyre megy, mert amint mingyárt sejtettem és később hitelesen meg is állapítottam, a barátom hazájával együtt a nevét is főcserélte, — nagyszerűen egészítette ki ezt a társaságot. Ne tessék elhinni, hogy én a házibarát intézményét minden házasságnak elengedhetetlen kellékének tekintem, esküszöm, hogy nem, arról uem is szólva, hogy akkoriban is csak sejtettem, még pedig nagyon helytelenül és tévesen, hogy a barátom erre a címre igényt tart. Az is meghamisítása volna a tényeknek, ha azt állítanám, hogy Tamást is első tekintetre Albion fiának nézhetle volna az ember. Egész megjelenésében csakugyan volt valami amerikai, hatalmas, kissé szögletes alakja —

(lehet, hogy csak a szabója tömte ki ügyesen a vállát) — bizonyos erős vonások az arcában, erőteljes, néha hangos föllépése elárulták a selfmade-mant, s csak a tekintetében, de a mosolyában is volt valami lágy, mondhatnám ábrándos és erősen érzéki, származásával járó dolgok, amelyeket a legtökéletesebb átvedlési folyamat sem volt képes róla lemosni. Szóval, Tamás egészen más volt, mint az angol barátai és mégis jól illett hozzájuk, talán azért is, mert egészen úgy viselkedett, mintha nem is ő ülne most az ő kedvükért a Sittkey-kastélyban, hanem megfordítva, ők egészítenék ki kellemesen és szórakoztatóan az ő börgözszentmihályi séjour-ját. Ez azonban csak az én egyéni véleményem volt, mert az öregúr — az asszony fölfogásával akkoriban még nem voltam tisztában, — más nézetet vallott. Le is szegezte ezt előttem, mintha ki akarna zárni mindenféle félreértést.

— Nem tudnánk meglenni mr. Laurence nélkül és nagy hálával tartozunk neki azért, hogy elkísért bennünket — mondta, — mert el volnánk veszve ebben az országban, ahol olyan kellemes hangú, de egyszersmind olyan sajtáságos nyelven beszélnek az emberek, hogy csodálom, hogy saját maguk megértik egymást. Igaz, hogy magam is, de mr. Summerfield is az anyanyelvünkön kívül csak franciául beszélünk, de ez nekünk teljesen elég. Úgye bár, Millicent?

Az utóbbi szavakat egy szerelmes tekintet kíséretében intézte az asszonyhoz, de mrs. Summer-

field ezt nem látszott észrevenni, hanem megjegyezte:

— Bizony nem ártana, ha mi angolok kissé többet törödnénk az idegen nyelvekkel — s hozzám fordulva, hozzáette: — Nem adnám sokért, ha például magával a saját nyelvén cseveghetnék!

— Én is jobb szeretném — feleltem, — magyarul mindenesetre könnyebben fejezhetném ki a gondolataimat!

Az asszony tiltakozott, de azután folytatta:

— Mégis lehet, hogy igaza van, s azt hiszem, hogy sok mindent tudnék meg magától, ha az anyanyelvét használná, amiről így esetleg egészen le kell mondanom...

— Az úgy is van — hagytam rá, bár őszintén szólva, nem igen tudtam, hogy ezzel mit akartam mondani. De mégis lehetett valami értelme, mert mintha ez a párbeszéd Tamás barátomat kellemetlenül érintette volna. Talán éppen ezért szólt most Summerfieldhez:

— Önnek is egyszer le kellett mondania valamiről, mert hiányosak voltak a nyelvismeretei, még pedig az ebédjéről, ha jól emlékszem, nemde?

Az öregúr feltekintett, azután emlékezetében látszott keresni valamit. Majd hozzám fordult:

— Csakugyan történt velem egy mulatságos eset, vagy húsz évvel ezelőtt, amikor még rosszabbul tudtam franciául, mint ma. Párizsból jövet, Biarritzba igyekeztem, amikor a mozdonyunkon defektus támadt s ez arra kényszerített, hogy egy egészen kis városban, amelynek a nevét már régen elfelejtettem, de talán már akkor sem

tudtam, töltsek néhány órát. A hosszú úttól kifáradva, kiéhezve, betértem az első vendéglőbe, amely utamba akadt. Mivel soká tartott, míg a pincér tudomást méltóztatott rólam venni, kissé türelmetlenül magamhoz intettem és látva, hogy az angol nyelvvel egyáltalában nem fogok boldogulni, hiányos francia tudományomhoz folyamodtam és történetesen a következőket mondtam neki: — *Garçon, j'avais une grande femme!* — Ön, mint aki bizonyára ért franciául, persze tudja, hogy *femme* asszonyt jelent, és bizonyára sejti azt is, hogy *faim*-t akartam mondani, vagyis étvágyat. A pincérem azonban dacára annak, hogy jobban tudott franciául, mint ön, mégsem volt ilyen éleseszű, s így könnyen elképzelheti, hogy mekkora szemeket meresztett rám, amikor közöltem vele, hogy: *volt egy nagy feleségem!* Rögtön észrevettem, hogy valami hibát követtem el, de azt gondoltam, hogy másutt van a baj, amiért is oda módosítottam előbbi mondásomat: — *J'étais une grande femme*, vagyis: *egy nagy asszony voltam.* Erre a pincérem már igen kellemetlenül kezdte magát érezni, én pedig kapkodva ráduplicáltam saját magamra, amidőn kijelentettem: *Je suis une grande femme — egy nagy asszony vagyok...* De ezzel azután már vége is volt ennek a furcsa eszmecsérének, mert a pincér ijedten és óvatosan hátranézve, nem tör-e ki rajtam a veszettség, kisompolygott a konyhába, ahonnét sem ő nem tért vissza többé, sem pedig más élőlényt sem sikerült előteremtenem. Mit tehettem egyebet? Felkeltem és máshol próbáltam szerencsét.

Summerfield száraz humorral és sok őszinteséggel adta elő az esetét, úgyhogy mindnyájan — még ők is, akik a dolgot már ismerték — szívből neveltünk.

Már a desszertnél tartotlunk, amikor szóba került az idegeneknek magyarországi tartózkodásának tulajdonképpeni célja, azaz a Sittkey-féle birtok megvételének kérdése. E tekintetben, ezt már előbb is észrevettem, a vélemények nagyon is megoszlotiak. Summerfield határozottan a vétel mellett kardoskodott, mindent dícsért és azon volt, hogy állásfoglalásában a magam részéről is meg erősítsem. Ezzel szemben Tamás barátunk, nem tudtam, milyen jogcímen, mindent leszólt, de viszont szintén arra törekedett, hogy az én véleményemmel erősítse meg a saját pozícióját. Az asszony végül nem igen vallott színt és bár kétségtelenül nem nagyon rajongott az ideáért, akkor legalább inkább hallgatott s csak finom mosollyal kísérte a két férfi tusáját.

— Most már három hétig ülünk itt és nem tudunk zöld ágra vergődni! — kiáltotta élénken Tamás. — Még ma is ott tartunk, ahol az első napokban és attól félek, hogyha közbe nem jön valami váratlan, rendkívüli, még végképpen itt találunk ragadni! Már pedig alig hiszem, hogy mrs. Summerfieldnek kedve volna itt megöregednie...

— Sem itt, sem másutt — jegyezte meg helyesen a rokonszenves asszony, míg Summerfield kijelentette:

— Thomas barátom mindig attól fél, hogy zsákban macskát találnék vásárolni! Ő az, aki

csupa olyanfélére figyelmeztet, ami más embernek észébe se jutna, s most úgy tesz, mintha én nem tudnék elhatározásra jutni.

Summerfieldnek ezen támadása ellen a barátom óvást akart emelni, de az asszony közbeszólt:

— Én ezt a kirándulást más, talán kissé túlságosan egyéni szempontból ítélem meg. Azt találok ugyanis, hogy unalmasabb helyen még alig fordultam meg életemben, mint amilyen ez a gazdánélküli kastély, de azt hiszem, hogy az emberi természet néha az ilyesmit is megkívánja. Nekem például valósággal jól esik ez az abszolút csend, ez az ideális nyugalom. Boldog ország, mondhatom! Elnevettem magamat.

— Tehát önök is unatkozási kúrát használnak Börgözszentmihályon? Talán mégsem állunk olyan nagyon rosszul, mint általában mondják s kezdem hinni, hogy ennek a vidéknek idegmegnyugtató hatása révén még világhíre lesz! Bárcsak már látnám a Cook-féle utazási irodának a kirendeltségét a község főterén!

Persze nem értették meg azonnal, hogy mire célzok, mire elmondtam az esetemet, hogy s mint kerültem Börgözszentmihályra, illetve Galgóczyékhoz. . .

— Ilyen körülmények között a barátai remélhetőleg sem sejtik itteni tartózkodásának igazi célját? — jegyezte meg az asszony.

— Nem is — hagytam rá habozás nélkül és pillanatra egész jól el tudtam képzelni Galgóczyéné fölháborodását, ha valaki fölfedné előtte a titkot.

— Tudod mit? — szólt most hozzám Tamás. — Vegyük meg ketteskében ezt az elátkozott kastélyt és csináljunk belőle „unatkozó szanatóriumot“.. Mit szólsz hozzá?

— Az idea nem is rossz — feleltem, — kíváltképpen, ha te guritasz néhány dollárt ebbe a szegény országba s ha nem nekem kell finanszírozznom a dolgot. Én ugyanis, amint már bevallottam, író vagyok, még pedig magyar író, tehát semmiképpen sem vagyok kapitalista.

— Képzelem — felelte Tamás őszinte szánelméllyel. — Én mint zeneszerző szintén nem vagyok kapitalista, de az üzlet elég jól jövedelmez.

— Pfuj, Tommy! — mondta az asszony kicsi száját hegyezve, — az ilyen kijelentés bántó, ha poéta ajkáról hangzik el.

— Az eset nem veszedelmes — folytatta Tamás nevetve, — mert a pénz nem szeret engemet, sőt egyenesen gyűlöl. Alighogy megkapom, már el is kívánczik tőlem. Én pedig könnyen elengedem! Csak itt Magyarországon nem vagyok képes túladni rajta. Budapesten például, mikor átutaztunk, csak úgy röptültek a tízezresek koronákban, pedig alig váltottam fel néhány dollárt...

— Lássa — szólt hozzám az asszony, — ismét van alkalma arra, hogy sajnáljam, hogy nem értek a maga nyelvén! Nem olvashatom a könyveit!

— Nem érdemes olyan nyelven írni, amelyet a világ olvasóközönségének csak egy igen kicsiny töredéke ismer — szólt bele Tamás, még mielőtt megköszönhettem volna mrs. Summerfieldnek a jó

szándékát. — Legjobb, ha az ember olyan nyelven szólal meg, amely internacionális. A zenét értem! Remélem ismered a dolgaimat?

— Hogyne — hazudtam meggondolás nélkül.

— Tommy kompozícióit az egész világon játszószák — tette hozzá az asszony meggyőződéssel, majd azt kérdezte tőlem: — Melyiket szereti legjobban?

Benn voltam a bajban. Mert úgyebár világos, hogy mivel — lehet, hogy a háború következtében, nem tudom — soha életemben még a hírét sem hallottam egy Thomas Laurence nevű szerzőnek, a műveit sem ismerhettem. Ezen csak arcátlanság segíthetett.

— Dalra gondol, asszonyom? — kérdeztem tehát, hogy egyelőre legalább a műfajt illetőleg tájékozódjam, aztán pedig majdnem félénken hozzátettem: — Vagy hogy is hívják azt a kitűnő trottot — lássa, most nem jut eszembe, pedig...

— Hová gondol! — kiáltotta az asszony, miatta Tamás is élénken tiltakozott. — Hísz Laurence kizárólag operákat komponál!

— Tudom, tudom!

— No és? Mit szól „Liane“-hoz?

— A legérdekesebb zenemű, amelyet valaha hallottam, illetve láttam! — kiáltottam extázisban. — Az előadás is különő volt, azt el kell ismerni.

— Micsoda? — kérdezte Tamás meglepetve. — Nem is tudtam, hogy már Budapesten is ment az operám! Mikor láttad?

— Mikor? Mikor? Ezt most nem tudnám pontosan megállapítani, csak az az egy bizonyos, hogy

nem Budapesten láttam... Máshol volt. Annyi tény, hogy rendkívül élveztem az operát. Elsőrendű dolog! Micsoda lendület, micsoda apart ideák, micsoda hangszerelés! És mondd csak, kérlek: kitől való az a nagyszerű librettó? Mert az sem ku — — akarom mondani, az is egészen sajtós valami! Olyan izé — —

Tamás meglehetősen mosolygott.

— Azt is én írtam, vagy jobban mondva legalább az idea az enyém. Tudod, ha az embernek olyan különös zenei gondolatai támadnak, mint nekem akkor, amikor ez az opera megfogamzott az agyamban, akkor jobb, ha az ember a librettót is maga írja! Más csak nehezen értette volna meg azt, amit jó magam világosan átéreztem. A tulajdonképpeni szöveget persze másvalaki készítette, de ez aztán már nem is volt művészi feladat. Óriási sikerem volt. Amerikában és Angliában több mint 500 színpadon adták elő „Liane“-t két év leforgása alatt. Mit szólsz hozzá?

— Ez engem sehogy sem lep meg — feleltem, mialatt majd megpukkadtam az irigységtől, de az a remény, hogy ezek után talán mégsem kell részletes kritikába bacsátkoznom, belém fojtotta az emberi tulajdonságoknak ezt a legrosszabbikját. De az asszony nem volt hajlandó tágitani.

— Nem tartja kissé valószínűtlennek a „Liane“ meséjét? — kérdezte.

— Korántsem — szóltam vért izzadva, — hisz nem tagadom, hogy kell, hogy az ember beleképzelje magát a szerző eredeti gondolatmenetébe, de ez minden nehézség nélkül sikerül s ebben úgy-

szólván a zene az, amely átsegít a homályosabb részekben. Azután nagy különbség ám, hogy színpadra viszi-e az ember az ilyen témát, avagy pedig regényben örökíti meg. S ebben a tekintetben mi szegény írók sokkal primitívebb helyzetben vagyunk, mint a zeneszerzők...

Hallgatóságom csöndes bólogatásából arra kellett következnem, hogy amit mondtam, nem is volt olyan nagyon buta. Annyi tény, hogy egyelőre legalább nem folytattuk ezt a reám nézve fölötte kínos témát. Fellélegeztem.

Feketekávét után, mivel jó melegen sütött a nap, Mrs. Summerfield javaslatára lementünk a parkba, ahol Fafner, a fehér vizsla kíséretében a kastély előtt jártunk fel-alá. A helyzet úgy alakult, hogy Summerfield könnyedén Tamás karjára támaszkodva tette meg az utat a kaputól a kőkerítésig és hosszasan fejtegette a nézeteit az amerikai általános alkoholtilalom veszedelmes voltáról, amely szerinte okvetlenül a két angolszász nációnak egymástól való teljes elhidegülésére fog vezetni, míg én a rokonszenves asszony mellé kerülve, az ő társaságában végeztem egészségi sétát. Meg kell ugyanis jegyeznem, hogy rendes körülmények között semmit sem utálok jobban, mintha evés után járnom kell, már pedig azt mondják, hogy ez elősegíti az anyagcserét. De mit nem tesz az ember Börgözszenmihályon egy chic asszony kedvéért...!

Nem tettünk ötven lépést, amikor észrevettem, hogy Mrs. Summerfield ismét Tamás műveire igyekszik terelni a beszélgetést. Ezekkel pedig már torkig voltam.

— Eredeti, hogy Amerikának több a zeneszerzője, mint Angliának — mondta. — Az irodalmat illetőleg viszont mi angolok látjuk el még a tengerentúli piacot is.

— Mi közöm hozzá — gondoltam magamban, ehelyett azonban azt mondtam: — Hiába, az angolok mindennel ellátják a világot. A háború előtt mindent Angliából hozattam, azóta sem rendeltem semmit sem! Nézzen rám, asszonyom: a cipőm, a szövet, amelyből a ruhám készült, a kalapom, a nyakkendőm, az ingem — —

— Ó kérem, ne folytassa — kiáltotta majdnem szörnyűködve az asszony (nem tudom, hogy ebből mennyi volt a tettetés), — ruházati cikkeinek felsorolásából ennyi is elég! De visszatérve a művészetre, illetve a zenére, merem állítani, hogy mr. Laurence ma nemcsak Amerikában, de talán az egész világon első helyen áll.

— Nekem mondja, asszonyom? — hagytam rá sietve, — mondhatom büszkeséggel tölt el, hogy ifjúkori barátság fűz egymáshoz. Képzelteri, mekkora volt a meglepetésem, amikor megtudtam, hogy Thomas Laurence, a híres zeneszerző és Szentlőrinczy Tamás egy és ugyanaz. Rendkívül érdekelne hallani valamit barátom életéből és asszonyom végtelen hálára kötelezne, ha oly kegyes volna és csak néhány szóval — —

— Nem vagyok olyan kegyes — vágott a szavamba az ördögös mrs. Summerfield, — mindezt a barátja sokkal szebben és alaposabban fogja magának elmesélni, meg vagyok róla győződve. Én

e pillanatban magára vagyok kíváncsi, magával akarok megismerkedni, érti?

— Kész vagyok föltárni asszonyom előtt egész lelkemet teljes meztelenségében — feleltem, — de csak egy föltétel alatt...

— Még pedig?

— Hogy hasonlóan cselekszik ön is.

— Szívesen, de azzal a megszorítással, hogy a magam részéről elhagyom a meztelenséget. Mivel pedig férfit úgy lehet legjobban megismerni, ha más férfiakról mondatunk vele véleményt, kezdjük Laurence barátunkkal. Róla mi a nézete?

— Okos, kedves és érdekes embernek tartom. Igaz, hogy csak tegnap láttam viszont tizenhét év után — —

— A szerzőről beszéljen!

— A kutyafáját — mondtam hangosan. Resteltem a dolgot, de ekkor már kiszaladt volt a számon. Az asszony nagyot nézett.

— Mit mondott? — kérdezte.

— Szórakozottságból magyarul gondolkoztam, még pedig hangosan — feleltem. — Azt akartam mondani, hogy Laurence barátomról, mint szerzőről sincsen más véleményem, mint az, amelyet az imént nyilvánítottam. Azt hiszem, hogy a szerző is éppolyan okos, kedves és érdekes, mint maga az ember.

Az asszony fürkészőleg tekintett reám.

— Komolyan ez a meggyőződése? — kérdezte.

— Egészen komolyan.

— Lássa, azt, hogy kedves és talán érdeke-
sebb is a férfiak átlagánál, esetleg eláírnám én is.
De okos — tudja, ez nagy szó. Azt hiszem, hogy
nagyon kevés emberre illik ez a jelző! Laurence
„Babilon“-ja például, meg a „Vörös éjszaka“, vagy
maradjunk mingyárt a „Liane“ mellett: ezek csak
nem vallanak valami túlságosan nagy okosságra?
Igaz, hogy a „Liane“ kivételével a szövegkönyvekhez
semmi köze, de mégsem értem, hogy olyan ideák
megzenésítésére vállalkozott, amelyek az emberi
életnek csak az érzéki oldalát érintik!

Semmi kedvem sem volt a „Vörös éjszaká“-
val vagy a „Babilon“-nal is úgy jární, mint
„Liane“-nal. Azért nagyot sóhajtottam és csak úgy
találomra odamondtam:

— Minden attól függ, hogy mit értünk „okos“
alatt. Azt hiszem egyébként, hogy egy teljesen vi-
szonylagos fogalomról van szó, mert hiszen például
a gyönyörű fehér vizslája —

— Fafner igen okos állat, szó sincs róla, de
most ne beszéljünk a kutyámról, hanem „Liane“-
ról, illetve a szerzőjéről. Lássa, egy ember, akinek
minden elhatározását, ténykedését, gondolatát,
világfelfogását kizárólag a szerelem, még pedig
legegyénibb szerelmi érzelmei irányítják: azt nem
tartom okos embernek.

— Ebben asszonyomnak tökéletesen igaza van.

— Hisz akkor egy véleményen vagyunk, vagy
nem?

— Határozottan.

— Igazán nem értem magát, mert ha áll az

ön kritikája, akkor áll elsősorban a „Liane“ szerzőjére!

— Hogy-hogy? Akarom mondani: ez nem egészen bizonyos, mert elvégre, hogy is mondjam —?

— Nos?

— Hát kérem, az eset nem olyan egyszerű, tetszik tudni. Az ember mindig zavarban van, ha valamelyik társáról kénytelen kritikát mondani —

— Hisz ön nem zeneszerző, hanem író?

— Az igaz, de ez mitsem változtat a tényeken. Író és kritikus, az olyan, mint kutya és macska, angyal és ördög, ég és pokol! Csak nem kívánhatja tőlem komolyan, asszonyom, hogy alighogy a sorsnak egy kegyes szeszélye folytán összekerültem a barátommal, hátulról megtámadjam és megsebezem? Ez nem volna nemes cselekedet, de nem szeretnék hozzájárulni ahhoz sem, hogy még rosszabb békét kapjunk, mint amilyenre amúgy is el lehetünk készülve.

— Szóval nem nagyon hízelgő az ön véleménye „Liane“-ről, hogy ennyire szabadkozik?

— Ellenkezőleg! De — nem beszélhetnénk másról, asszonyom?

Mrs. Summerfield hirtelen megállt.

— Maga sohasem látta, sohasem nézte végig „Liane“-t. Vallja be őszintén! — szólt határozottan, de emellett oly helyesen nézett rám s a tekintete már eleve is megbocsátást ígért, úgyhogy beadtam a derekamat.

— Eltalálta, asszonyom, leteszem a fegyvert! — feleltem egyszerűen. — Érzem, hogy nem jártam el helyesen, amikor előbb nem mondtam iga-

zat, de csak képzelje el helyzetemet! A véletlen összehoz egy jó, kedves gyermekkori pajtásommal, akiről kisül, hogy ezidőszerint nemcsak Amerika, hanem az egész világ legelső zeneszerzője, s én, aki frónak csúfollatom magamat, nemcsak a műveinek nem, de még szerzői nevének sem hallottam a hírét! Hát be lehetett-e ezt vallanom, anélkül, hogy Tommy önérzetét mélyen meg ne sértsem s ki ne tegyem könnyelműséggemmel a hazámat esetleges újabb komplikációknak?

Az asszony csöndesen nevetett, azután lassan indulva, hamiskás oldalpillantással kérdezte:

— Mit kapok, ha el nem árulom Tommynak?

— Attól tartok, hogy olyat kínálhatnék önnek, amit esetleg nem volna hajlandó elfogadni.

— Ilyen szerénytelen?

— A szerénység nézetem szerint a legbalgább erény. Akit az Isten megáldott vele, nem megy vele semmire sem, s az emberek még észre sem veszik.

— Ez nem rossz. De visszatérve előbbeni ajánlatomra, köszönöm a figyelmeztetését. Egyezzünk ki egymással: ön nem ad nekem semmit, ellenben, továbbhaladva az őszinteségnek már megkezdett útján, megmondja nekem, hogy rólunk mi a véleménye.

— Kicsodákról?

— Mirólunk, hármunkról, amint bennünket lát. De egészen őszintén, minden szépítgetés nélkül! Az ember saját magát legkevésbé sem ismeri — hisz ez régi igazság — s az az ítélet, amelyet mások

alkotnak maguknak mirólunk s amelyről csak néha, kerülő úton szerzünk tudomást, többnyire szintén nem elfogulatlan, mert igen gyakran személyes vonatkozású érzelmek befolyása alatt jön létre. Az utolsó hat esztendőben az emberek két nagy táborra oszlottak, ítélőképességük, kritikájuk egyoldalú, elfogult lett, egészen eltekintve attól, hogy a véleménynyilvánítás cenzura alatt állott. De ön? Önnek lehet egy talán kissé nyers, de mindenesetre egészen friss és meghatározott ítélete entente-emberekről egyáltalában, de speciálisan mr. Summerfieldről, rólam és a gyermekkori barátjáról! Ropant kíváncsi volnék megtudni, hogy ez a hármas hogy fest a maga agyában? Egy véletlen folytán találkoztunk, útjaink ismét elválnak és igen valószínű, hogy nem látjuk egymást többé sohasem. Be kell ismernie, hogy egészen nyíltan beszélhet előttem, mert akármit is fog mondani, világos, hogy ebből sem kára, sem haszna nem lehet!

Csodálkozva néztem az asszonyt. Mit akart tulajdonképpen? Mondjam meg neki, hogy már a Haramia-szikla közelében a kutyáink között támadt lovagias ügy alkalmával kezdtem sejteni, hogy alighanem mr. Summerfield adja meg a fiatalasszony és a barátom közti intimításoknak az árát?

— Bevallom, hogy érdekes feladatot tűzött eléem — szóltam rövid gondolkozás után, — de igyekezni fogok, hogy eleget tegyek a kíváncságának. Az persze, hogy nem veszi-e majd zokon, amit tőlem hallani fog, más kérdés.

— Nem fogom zokon venni — felelte élénken

az asszony — s hogy mingyárt átsegítem igazmondásának legkényesebb részén, én mondom meg magának, hogy mit gondol: mrs. Summerfieldnek alighanem viszonya van mr. Thomas Laurence-szal. Eltaláltam?

— El.

Nem lett volna csoda, ha a következő pillanatban mrs. Summerfield vékony keze s az egyik orcám között a távolság, bizonyos csattanás kíséretében egy minimumra redukálódott volna. De annyira meg voltam lepetve a szokatlan kérdés fölött, hogy — úgy éreztem — én is tartozom mrs. Summerfieldnek egy meglepetéssel. De az asszony elég nyugodtan fogta fel a dolgot és így szólt:

— Nem soká habozott a felelettel, annyi bizonyos. Legalább mingyárt meg is mondhatom önnek, hogy nincs igaza. Mrs. Summerfieldnek nincsen viszonya mr. Thomas Laurence-szal. Érti? Nincs. Megkönnyebbülten fellelegeztem.

— Ezt a barátom szempontjából mélyen sajnálom — feleltem. — A kedves férjét nincs szerencsém eléggé ismerni arra, hogy helyette örüljek a szerencséjének.

De ezzel valami nagyon furcsát mondhattam, mert az asszony hirtelenül megállt. Nagy szemeket meresztett reám.

— Kiről beszél tulajdonképpen? — kérdezte és a vonásai szokatlanul elkomorodtak. Úgy látszik, hogy jókedvemben mégis csak túlmentem a határán annak, amit ennek az eredeti asszonynak a társaságában is megengedhetni véltem ma-

gannak. Valami bocsánatkérés-félére készültem, de Mrs. Summerfield megelőzött.

— Miért beszél a férjemről? — kérdezte. — Ha jól emlékszem, arra kértem, mondaná meg véleményét hármunkról, amint bennünket itt lát, a Sittkey-féle kastélyban! Miért keveri bele a férjemet is?

Ismét meg voltam lepelve. Vagy annyira cserben hagyott volna angol nyelvtudásom, hogy egyszerre meg nem értettem többé, amit hozzám szóltak?

— De hiszen — hebegtem — úgy gondolom, hogy habár talán ízléstelen is volt a megjegyzésem, amit végtelenül sajnálok, mégsem tértem el az ön által előírt feladattól? A megjegyzésem, amely egyébként igen ártatlan volt, Mr. Summerfieldre vonatkozott...

— Igen, igen — felelte élénken és változatlanul komolyan az asszony, — e tekintetben nincsen köztünk semmi félreértés, de — s itt hirtelenül megakadt, majd egészen halkán kérdezte: — Csak nem képzeli, hogy az az idős úr, aki Mr. Laurence karjára támaszkodva ott sétál, a férjem?

— Tessék? Hát persze, hogy azt képzeltem! Mrs. Summerfield vonásai egy-két másodpercre kiderültek, de nyomban utána ismét elkomolyodott és fejét erősen rázva, csak annyit mondott, hogy:

- Neeem. Ez az apósom. Én özvegy vagyok...

III.

Nem mondhatnám, hogy nem szeretem a meglepetéseket, sőt el tudok képzelni kellemetlen meglepetést is, amely nem zárja ki egészen azt a sajátos érzést, amelynek a kedvéért az emberek általában örülnek a meglepetéseknek. Így például, ha éjnek idején szellem keresne fel a hálószobámban, amire egy talán velem született perverzitás folytán gyermekkorom óta erősen vágyódom, vagy ha sötét erdőben váratlanul tizenkét állig fölfegyverzett rablóval találnám magamat szembe, aki milliós fogást szimatolva, néhány rossz és igen problematikus értékű bankjegyet fedezne fel többnyire lyukas zsebem fenekén, avagy végül, ha azt képzelném, hogy valaki szerelmes belém, s az illető utóbb máshoz menne férjhez: mindezek olyan esetek, amikor a kellemetlenben is fel tudnék fedezni valamit, ami izgató és ennek következtében érdekes is.

Az a meglepetés azonban, amelyben Mrs. Summerfield az imént részesített, határozottan abból a fajtából volt, amelyből nem kérek. Ez talán nem is szorul bővebb magyarázatra, mert könnyen elképzelhető az a párját ritkító buta ábrázat, amelylyel ott álltam Mrs. Summerfield előtt. Az asszony, mondhatnám gúnyosan fölényes tekintetével szemben teljesen védtelen voltam.

Maga az a tény, hogy három idegennel való futólagos ismeretség után kettőjükről azt gondoltam, hogy férj és feleség, elvégre még nem volt akkora tévedés, hogy ~~azt~~ meg nem bocsáthattam

volna magamnak. De azt, hogy erről a fiatal és rokonszenves asszonyról még csak egy pillanatig is föltehettem, hogy annak az öreg sablónos snobnak lehessen a felesége, amikor erre semmi egyéb okom sem volt, mint annak a látszata, hogy Mrs. Summerfield Tamás barátommal udvaroltat magának: ez nemcsak annál a hatásnál fogva, amelyet az egész eset bizonyára az asszonyra gyakorolt, volt reám nézve a legnagyobb mértékben lesújtó, hanem mindenekelőtt azért is, mert a találékony-ságomat saját magam előtt igen érzékenyen diszkreditálta. Nem túlzás, ha azt állítom, hogy abban a pillanatban, félredobva a minden valószínűtlen elleni teljes hitetlenségemet, csodáért fohászkodtam az Egek Urához és teljes szívből visszakíváncoztam Galgóczyék kúriájába. Ott legalább biztonságban volt az ember az ilyesmi elől, ki volt zárva, hogy, teszem kisül, hogy Galgóczyné nem Galgóczyné és csak a szeretője az urának, vagy pedig, hogy Andor törvénytelen fia az asszonynak, vagy más efféle kombináció! Hisz azok után, amik engem abban a pillanatban értek, semmi sem volt lehetetlen.

A várt csoda nem következett be és miután még néhány percig rábámultunk egymásra, Mrs. Summerfield meg én újból nekiindultunk, fel-alá a kastély előtt, nem tudom hányadszor keresztezve Tamás és az öreg gentleman útját. Csak Fafner, a fehér vizsla volt olyan okos, hogy lehevert a kapu előtt és nyújtózkodva ott élvezte az éltető nap sugarait.

Határozottan rajtam volt a sor, hogy fölve-

gyem beszélgetésünknek elszakadt fonalát és azt hiszem, helyesen érzem, amikor azt gondoltam, hogy ismét bocsánatkérésnek volna helye. De az ember ezt is megúnja és mivel nem szeretek ismétlésekbe bocsátkozni, már azon is gondolkodtam, ne állítsam-e be úgy a dolgot, mintha tréfa volna az egész? Szerencsémre nem kellett ehhez a sületlenséghez folyamodnom, mert az asszony szólalt meg először.

— Nem tudom — mondta nyugodtan, — hogy miért nézik az emberek oly gyakran az apósomat a férjemnek, amikor, azt hiszem, éppolyan joggal föltehetnék ezt mr. Laurence-ról is? Amióta elhagytuk Angliát, ez már többször esett meg velem, úgyhogy most már nem is igen csodálkozom rajta, bár mindig bosszant! Hát ön például: ha már tévednie kellett, miért nem tévedett a másik irányban? Vagy nem gondolja, hogy mr. Laurence és én jobban illenénk egymáshoz, mint én és —

— Lássá? Ez az! — szoltam örömben, mert úgy éreztem, hogy ismét én vagyok felül. — Hisz azért vallottam be habozás nélkül, hogy igenis azt hiszem, hogy ön és a barátom között — —

Az asszony nem engedte, hogy befejezzem a mondatomat. Már nem volt olyan komoly, mint az imént és most ismét halkán nevetett.

— Kérem, kérem, ez el van intézve — mondta élenken, — mondja meg inkább, hogy miért nem látta meg rajtam azonnal, hogy özvegy vagyok? Én legalább mindig azt képzelem, hogy nőn ez meglátszik, s azt hittem, hogy kiváltképpen egy

fró, aki állítólag jobban tud olvasni a lelkekben, mint más halandó, ezt első tekintetre fel is ismeri!

— Őszintén szólva, tényleg erre gondoltam magam is, amikor legelőször megpillantottam — hazudtam szemérmetlenül, — de utóbb elvettem ezt az ideát, mert — és e tekintetben véleményeink teljesen eltérnek — önben semmi sincsen, asszonyom, ami megerősítette volna az első benyomásumat. Most persze, hogy tudom — —

— Nos?

— Bele kell törődnöm a tényállásba és remélem, hogy bármennyire is szenvedett bizonyára annak idején, amikor a sors eléggé kegyetlenül özvegységre juttatta, azóta sikerült megvigasztalódnia abban a tudatban, hogy még előtte van az egész élet minden gyönyöreivel!

— Ne higyeje — felelte az asszony és nagy, őszinte szemekkel nézett reám, — mert a látszat csal. Még ma is úgy szeretem a szegény uramat, mint annak idején és nem találkoztam senkivel sem, aki képes volna emlékéet elhomályosítani. Talán éppen ezért vagyok olyan teljesen elfogulatlan más férfiak társaságában — reám nézve nem veszedelmesek!

Ebben a pillanatban Summerfield, az előttem apóssá degradált férj — még most sem bírtam felfogni, hogy tulajdonképpen miért is néztem másnak, mint ami tényleg volt? — megszakította a sétáját és Tamás barátom által követve, hozzánk csatlakozott.

— Bocsánat, ha netán megzavarom bizonyára érdekes eszmecseréjüket — mondta barátságosan,

és vigyen el az ördög, ha ugyanabban a pillanatban nem szerelmesen nézett a menyére, — de eszembe jutott, hogy meglátogathatnók a pincét a szőlőben. Kedves vendégünk minden bizonnyal ért a magyar borokhoz és nagyon lekötelezne bennünket, ha olyan jó volna a borokról véleménye mondani. Mr. Laurence ugyanis, mint minden amerikai, csak a pezsgőhöz, no meg azokhoz a bizonyos, különleges amerikai italokhoz ért, amelyeknek még a nevét sem tudnám megnevezni s amelyek az Unió kormányának drákói rendszabályai folytán rövid idő múlva már csak történelmi emlékek lesznek.

— Majd meglássuk — vágott közbe Tamás, kicsinylő kézmozdulattal. — Nem ismerem a Sittkey-féle borokat, csak azt, amelyet mindennap az asztalon találok, de ha nem is vagyok szakértő, annyit mégis mondhatok, hogyha a többi is ilyen, mint az, akkor kár volna a birtokot a borállománya miatt megvenni!

— Ugyan kérem — felelte Summerfield kelletlenül, — ne rontsa el előre a kedvét a vendégünknek. Egyébként már ő is észrevehette, hogy ön itt mindent leszól! — Ezzel a menyéhez fordult: — Mit szól az eszméhez, Milicent?

Az asszony rám nézett.

— Van kedve? — kérdezte.

Igent mondtam, amire a háziasszony javaslatára five o'clock-tea helyett kísétáltunk a pincébe, amely az Öreghegy oldalában volt. Felhasználtam az alkalmat, hogy Tamás barátommal közöljem legújabb tapasztalataimat és egyúttal,

amennyire az idő rövidsége megengedte, legalább némi információt szerezzek be az asszonyra s a közte s a két férfi között fennálló viszonyra vonatkozólag, mert attól tartottam, hogy esetleg még valami ügyetlenséget találok mondani. Tamás jóízűen nevetett.

— Sajnálom, hogy nem világosítottalak fel előbb ezekről a kérdésekről — mondta, — pedig kötelességem lett volna. Igen, mrs. Summerfield öt év óta özvegy, még pedig igen különös körülmények között került özvegységre. Hogy miként? Azt majd máskor mondom el neked — —

— Mondd el most, az Istenért! — szoltam idegesen, miközben megszorítottam a barátom karját.

— Hát jól van, rövidesen elmondom — felelte Tamás, majd halkabban folytatta: — Harry Summerfield, a férj, házassága előtt előbb az indiai alkirály mellett teljesített inkább kedvtelésből — hiszen nagyon gazdag volt, — mint jövedelemszerzés céljából szolgálatot, később, a háború kitörésekor bevonult katonának, mint mindenki, de nem jelentkezett az európai harctérre, hanem lenn maradt Indiában. Akkor történt, hogy megismerkedett Williamson Milicenttel, vagyis azzal az asszonnyal, akit ismersz és akiről azt képzelted, hogy ennek az öregúrnak a felesége — —

— Ezt már letárgyaltuk, halljuk tovább!

— Szóval, Harry Summerfield halálosan beleszeretett a már akkoriban igen csinos miss Williamsonba és — hisz tudjuk, hogy a háborúban ezen a téren is megszokták az emberek a gyors el-

halározást — nemsokára el is vette. De ez sehogy sem volt inyére az öreg Summerfieldnek.

— Kicsodának? Ennek az öreg dzsentlmennek, aki állandóan úgy néz rá a menyére, mintha maga is szerelmes volna belé?

— Igen, igen — felelte halkan nevetve a barátom, — az emberek elég gyakran változtatják a nézeteiket s ez néha szerencse is. Az öreg Summerfield, mint a lord Pimbok másodszülött fia, igen büszke a származására és miután anyai részről maga is igen tekintélyes vagyonhoz jutott, más, előkelőbb partit szánt a fiának, mint miss Williamsont, egy anglikánus pap leányát. Ezért viseltetett ellenszenvvel Harry választottjával szemben, ami bizonyos fokig, ha nem is megbocsátható, de legalább érthető, mert fia menyasszonyát és későbbi feleségét személyesen nem is ismerte. Anyyira vitte a dolgot, hogy el sem utazott Bombaybe az esküvőre és azzal mentette ki magát, hogy háború van s hogy „semmi kedve sincsen aknára futni“. A fiatal házások azonban ezzel nem sokat törődtek és élvezték a boldogságukat. De nem sokáig. Néhány hónapra az esküvőjük után Harry egy barátjával résztvett egy vitorlásversenyben. Verseny közben óriási vihar támadt — talán magad is hallottad, hogy ezek a meteorológiai tünemények a távoli keleten milyen elemi erővel szoktak fellépni, — a hirtelenül kerekedett tajfun széjjelverte a vitorlásokat, amelyek, egynek híján, csak harminchat óra múlva futottak ismét be a kikötőbe. Egy yachtnak nyomaveszett, az angolok azt állítják, hogy német torpedóvadász, vagy pláne tenger-

alattjáró süllyesztette el, — én nem hiszem. Minden bizonnal egyszerűen áldozata lett a rettenetes fürgetegnek, azokkal együtt, akik benn ültek. Közük volt Harry Summerfield is. . .

Tamás elhallgatoott, én pedig őszintén kezdtem sajnálni azt az asszonyt, aki boldogságának kezdetén ily tragikus körülmények között volt kénytelen megválni attól az embertől, akit saját bevallása szerint még ma is szeretett. És én javíthatatlan cinizmusomban azt mondtam neki, hogy bizonyára már meg is vigasztalódott! . . . Vagy mégis túlskrupulózus voltam talán? Nem tett-e mégis maga a lelkiállapota, kedélye olyan kiegyenlített benyomást reám, hogy jogosan jutottam erre a következtetésre?

Már egész közel voltunk az Öreg-hegyhez.

— És az idősebb Summerfielddel mi van tulajdonképpen? — kérdeztem még gyorsan.

— Ez ismét külön história — felelte Tamás, — e pillanatban elég, ha elmondom, hogy a fiatalasszony, amikor látta, hogy végképpen le kell mondania a férjével való viszontlátásról, Angliába utazott, ahol azután elsőízben találkozott az apósával. Az öreg, addigi magatartásával merő ellentétben — amint ő mondja, a tragikus eset hatása alatt, — igen barátságosan fogadta, sőt, hisz magad látad, nagyon meg is szeretie. Azóta nem tágít melőle, mert azt mondja, hogy ez a kötelessége.

— S ez öt év óta tart így?

— Igen. Sokallod?

— Mindenesetre különös. És te? Te is köte-

lességednek ismered öt év óta Harry özvegyére vigyázni?

Tamás kivonta a karját az enyém alól és bizalmatlanul nézett reám. Némán rázta a fejét. Látványzott rajta, hogy kissé gondolkozik a feleleten, de erre már nem került a sor, mert megérkeztünk. Mrs. Summerfield figyelmeztetett rá és mutatta a pincét.

Nem mondhatnám, hogy ez az épület kívülről valami nagy benyomást tett volna reám, de annál tágabb volt belül és amikor a vincellér, egy jóképű sváb, aki fiatalabb éveiben inas volt a Sittkey-féle kastélyban, végigkalauzolt bennünket a földalatti üregekben s amikor megpillantottam azt a rengeteg sok hordót a legkülönbözőbb évfolyamokkal, kissé megijedtem. Egyrészt sohasem voltam ellensége a bornak, másrészt pedig már a Galgóczy-féle pincében szerzett tapasztalataim alapján tudtam, hogy az efféle kóstolgatás után, kiváltképpen amikor az ember kilép a szabadba, a felét sem kellene mondani annak, ami ilyenkor kiszalad az ember száján.

Ilyen kilátások mellett elhatároztam, hogy semmi szín alatt sem kaparom ki magam a gesztenyét az önfeláldozó após számára, hanem ha török, ha szakad, öt is táncba rántom. E tekintetben János bácsi, a vincellér, segítségemre volt, még pedig talán leginkább önkénytelen komikuma által, amely nemcsak az én agyamból törölte ki ideig-óráig az imént hallottak emlékét, hanem fölötte mulattatta magát Mrs. Summerfieldet, de még az amerikai-magyar barátomat is. János bácsi ugyanis

annak idején több ízben elkísérte volt gazdáját külföldi útjain és azokon meglepően sok francia, angol és olasz szavakat szedett össze, amelyeket most nagy buzgalommal előráncigálva és német beszéddel összekeverve, feltálalt az exotikus vendégeknek. Elmondta, hogy a kommunizmus alatt nagy veszedelem fenyegette a méltóságos gróf úr borállományát s hogy már harminc szekérrel is jöttek a hordókért, Kutyoner elvtárs vezetése alatt, ő azonban úgy leitatta a társaságot, hogy három napig is betegek voltak, mialatt a lovak a szeke-ekkel mind elszéledtek. Persze, erről is ő gondoskodott, s ez majdnem a nyakába került. De azután szerencsére nemsokára megbukott a kommün, Kutyoner elvtárs pedig megugrott.

— Exzellenz, please — szólt egy kisebb hordó előtt mr. Summerfieldhez, — trèe bon, very old! Wie Tokayer! Come dice il tedescho? Der gibt Feuer! Please, kosten, trèe bon, von anno 1869!

Summerfield állandóan mosolygott, az asszony halkán nevetett, Tamás eleinte elutasítólag viselkedett, de később — saját állítása szerint az én kedvemért — kivételt tett s a végén mindenki nemcsak kóstolgatott, hanem annak rendje s módja szerint ivott is mindenből, úgyhogy az inas, akit magunkkal hoztunk, alig győzte kiöblíteni a poharakat, amelyeket nagy ezüsttálcán elibénk tartott, már pedig volt vagy másféltucat is belőle.

Dícséretére legyen mondva Sittkey grófnak: a borai nagyszerűek voltak, ezt mint ad hoc kinevezett szakértő minden habozás nélkül kijelentettem s ezt készséggel elismerte lord Pimbok másodszü-

lött fia is, akiről a kóstolgatás folyamán egyébként kisült, hogy nagyon is ért a mesterséghez. Majdnem minden fajtára legalább egy-két francia vagy rajnavidéki bort tudott megnevezni, amelyről azt állította, hogy bizonyos hasonlatosságot fedezett fel közte s az illető Sittkey-féle bor között. Mikor már igen jó hangulatban volt, tréfás leereszkedéssel megveregette Tamás vállát.

— Most már bizonyos, hogy megveszem a birtokot — szólt, — a borok eldöntik a kérdést. Azt hiszem, hogy most már ön is igazat fog nekem adni, kedves kapitány!

— Erről majd holnap beszélünk — felelte Tamás, mintha tőle függne az egész, — de ezek a borok csakugyan élvezhetők. Majd lesz gondom rá, hogy ezentúl ezekből kerüljön az asztalra, nem pedig az a savanyú löre, amit még a legényeknek sem mernék odakínálni. Van egy fajta köztük, abból pezsgőt is mernék készíteni.

— Jaj, kérem, Tommy, készítsen! — mondta az asszony jókedvűen és soká nem tudta belátni, hogy ezt még a „Liane“ szerzőjétől sem lehetett elvárni.

A látogatás a pincében úgy látszik végképpen száműzte azokat a fájdalmas emlékeket, amelyeket, eléggé ügyetlenül, felidéztem volt a rokonszenves özvegy lelkében s ennek én örültem a legjobban. Fel is tettem magamban, hogy nem esem vissza előbbeni hibámba, hanem ellenkezőleg, ébren tartom mr. Summerfieldben a jó kedélyt. Ezért a „csak az ökör iszik magában“ közmondásnak lefordítása után figyelmeztettem, hogy nálunk sza-

porán koccintani szokás, amit ő nagyon mulatságosnak talált és annyit koccintott is, hogy közben két pohár életét is vesztette.

Mondhatom, rendkívül élveztem ezeknek a mi fogalmaink szerint túlzott jólneveltségben felnőtt embereknek öntudatlanul is fesztelenné vált viselkedését, különösen az asszonyét, akinek az alapjában véve élénk és bizonyára csak a társadalmi kényszer által örökké sakkban tartott temperamentuma most teljesen kibontakozni látszott.

— Vétek, megbocsáthatatlan bűn volna — gondoltam magamban, — ha engednék ezt az asszonyt megöregedni emlékek társaságában, még mielőtt megismerné az igazi életet!

Összecsördültek a poharaink újból meg újból és arra is megtanítottam mrs. Summerfieldet, hogy koccintás közben egymás szemébe illik nézni. (Én Istenem, mit szólt volna a papa, az anglikán lelkész, ehhez a teóriához! Szerencsére Bombay mesze volt...)

Kezdett sötétedni, mire kijöttünk a pincéből, s amikor a jóleső friss levegő érte a homlokunkat, még magam is jobbnak találtam, hogy nem a Regent-Street-en, hanem csak a Sittkey-féle park irányában igyekeztünk hazafelé. Az Öreg-hegy, amely már a barátommal és mrs. Summerfielddel való találkozásom alkalmával nagyot nyert a szememben, most, hogy alúlról néztem a tetejét és hogy megpillantottam rajta a félhomályban fekete pontként a Haramia-sziklát, egyenesen lelkesedést váltott ki belőlem. Az öreg gentleman legnagyobb öröme nem győztem a vidék szépségét magasztalni.

— Csak azt az egyet nem értem — jelentetem ki, meglehetősen fölhevülten, — hogy az a jó derék Sittkey, aki ezt a szép kastélyt építette, miért nem rakta inkább a fészket oda fel, a hegy tetejére?! Szavámra mondom, ha valaha, előttem még ismeretlen módon, pénzhez jutok, föltétlenül villát építtetek magamnak erre a dombra és ha majd a tornácomról lenézek a síkságra és legeltetem a szemem a Sittkey-féle kastélyon, igen meleg érzésekkel fogok visszaemlékezni arra a néhány felejtetetlen órára, amelyet önöknek, illetve vendég-szeretetüknek köszönhetek!

— Three cheers for the orator!

Ezekkel a szavakkal éltette vidáman a rokonszenves özvegy a bennem hirtelenül megnyilvánult szónoki tehetségemet, amelynek létezéséről eddig halvány sejtelmem sem volt, míg Summerfield erősen belém kapaszkodott és vitt magával, előre. Azt gondoltam, hogy megbolygatott egyensúlyának biztosítása céljából cselekszik így, amit semmiképpen sem vettem megtszítettetésnek, de még a felebaráti érzelmeim is felmondták ebben a pillanatban a szolgálatukat, mert határozottan az volt a szándékom, hogy a rokonszenves özvegy mellé szegődöm és az ő oldalán teszem meg az utat vissza a kastélyba. De Summerfield úgy látszik, nemcsak értett a borokhoz, hanem kitűnően bírta is őket, mert semmit sem inogott, úgyhogy közeledésének más célja lehetett. Ebben nem is tévedtem, mert rögtön el is árulta, hogy mit akart.

— Ön nem is tudja, kedves jó uram — szólt a rendesnél néhány Farenheit-fokkal melegebb

hangon, — hogy milyen nagy hálára kötelezett engem azzal az egyébként csak teljesen igazságos és tárgyilagos ftélettel, amelyet az imént erről a vidékről mondott!

Ezzel megfogta a jobbkezemet és azt a korához képes meglepő erővel megszorította.

— Ennek nagyon örülök — feleltem, — de nem veszi indiszkréciónak, mr. Summerfield, ha arra kérem, magyarázná meg közelebbről, hogy ezzel miért érdemeltem ki ennyire a megelégedését?

— Ehhez önnek feltétlenül joga van — felelte az öregúr, — és készséggel adom meg önnek a kért felvilágosítást. Már régebben azon fáradozom, hogy a menyem részére egy csendes és nyugodt, de előkelő helyet találjak, ahol özvegyi állapotának megfelelőleg, visszavonulva a nagyvilág lármájától, a társadalom zajától, ismét helyreállíthatja egy igen tragikus esemény által megrendült lelki egyensúlyát. Nem tudom, a közös barátunk elmondta-e — —

— Halottam róla — szoltam. — Mrs. Summerfield esete engem is nagyon megrendített, de örömmel volt szerencsém megállapítani, hogy a lelki egyensúlya, úgy látszik, már nem igen ad okot komoly aggodalomra. Ma például — — —

— Igaza van — vágott közbe Summerfield, — ezt én is tapasztaltam, és meg vagyok róla győződve, hogy ez az örvendetes javulás kizárólag e vidék csodás bájának tudható be. Éppen ezért igen komolyan foglalkozom azzal, hogy megvegyem a Sittkey-birtokot a menyem számára. A véletlen néhány héttel ezelőtt ismét összehozott

Sittkey gróffal Montreuxben. Régi ismerősöm Montekarlóból, ahol évekkel ezelőtt összebarátkoztunk. Alkalmam volt a gróf előtt elmondani a menyem tragédiáját s az ezzel kapcsolatban már régebben fölmerült terveimet, amire Sittkey, aki főleg a szovjeturalom óta nem nagyon ragaszkodik családi birtokához, fölszólított, nézném meg az uradalmát s ha megnyerné tetszésemet, hoznám ezt tudomására, amire az adás-vétel közelebbi módozatairól tárgyalhatnánk. Bizonyára ön is ismeri Sittkey grófot?

— Nincs szerencsém, — de úgy tudom, hogy a grófnak van fia is!

— Úgy van, de Sittkey gróf magára vállalta, hogy megszerzi a fia hozzájárulását abban az esetben, ha végleges elhatározásra tudnék jutni. Ma pedig határozottan úgy érzem, hogy közvetlenül döntés előtt állok. Nekem ez az ország nagyon tetszik, sokkal kultiváltabb, mint gondoltam, az emberek barátságosak, az éghajlata kitűnő. Kár, hogy belekeveredtek a háborúba, de majd ismét kimásznak a bajból. Meg akarom venni a birtokot. Mit szól hozzá?

— Megengedi mr. Summerfield, hogy erre egy kérdéssel feleljek? Mit szól hozzá a menyé, mrs. Harry Summerfield?

Ez a kérdés láthatólag kellemetlenül érintette az öregurat és akármilyen kitűnően is bírta a bort, mégsem tehetett ellene, hogy igaz érzelmei vonásaiban vissza ne tükröződjének. Én pedig semmi okot sem láttam fennforogni arra, hogy ezt a vélt külpolitikai okokból pártoljam.

— A menyem maga is nagy rokonszenvvel viseltetik terveimmel szemben — mondotta igazi meggyőződés nélkül, — ezt bizonyára ön is már észrevette, nemde?

— Nem mondhatnám — feleltem őszintén, — sőt inkább az volt a benyomásom, hogy a vétel gondolatát, ahányszor szóba került, nem vette komolyan.

— Ó, dehogyl — tiltakozott hevesen Summerfield. — Ön nyilvánvalóan csak félreértette őt. A menyem nagyon is méltányolja a szándékaimat, de ezeket, sajnos, más, arra talán nem egészen hivatott oldalról állandóan támadják. Azt hiszem, sejtí, hogy kire célezek?

— Azt hiszem, én is — feleltem habozás nélkül és rögtön hozzátettem: — Milyen szerepe van tulajdonképpen mr. Laurencenak ebben az egész ügyben? Milyen összeköttetésben áll ő önnel és a menyével?

— Ezt már én is igen gyakran kérdeztem magamtól — pattantotta ki meglepő és bizonyára nem akart nyíltsággal Summerfield. De ezt nyilvánvalóan maga is észrevette, mert szükségét érezte annak, hogy szavainak súlyát nyomban tompítsa: — Az a körülmény ugyanis, hogy Thomas Laurence jó barátja volt szegény, szerencsétlenül járt fiának, — ő legalább azt állítja, s én a magam részéről azelőtt erről a barátságról sohasem hallottam, — nézetem szerint még nem jogosítja föl arra a szerepre, amelyet magának a fiam özvegye oldalán vindikál. De a menyem, előttem

érthetetlen okokból, kedveli ezt a mindenesetre eredeti, de határozottan erőszakos embert, aki most már hónapok óta állandóan a nyomunkban van. A menyem bizonyára csak a fiam emlékét tartja tiszteletben akkor, amikor nem rázza le nyakáról ezt a zeneszerző-kapitányt, aki — talán akaratlanul, de mégis — lépten-nyomon megzavarja a köztünk egyébként főnálló jó egyetértést. Remélem, nem magyarázza félre, ha ilyen őszintén megmondom a véleményemet mr. Laurence-ról, aki, ha jól tudom, önnek gyermekkori barátja?

— Ez nem tesz semmit — feleltem, — volt olyan társam is az intézetben, akivel ma még akkor sem fognék kezét, ha felém nyújtaná. Tamást, vagy ahogyan önök által neveztetni magát: Tommyt, akkoriban eredetisége és jó kedélye miatt nagyon szerettem, mely tulajdonságokkal sok felejthetetlen pillanatot szerzett nekem és társaimnak. Már akkor is rajongott a zenéért és komponált, de nem hiszem, hogy maga hitt volna igazi hivatásában.

— Nem is ér az semmit sem! — ragadta ismét magához a szót Summerfield. — Csakis kollegialitásával magyarázhatom meg, hogy villásreggeli alatt oly nagy lelkesedéssel nyilatkozott a barátja zeneszerzeményeiről. Hát azt a szerencsétlen „Liane“-t például egyetlenegyszer voltam kénytelen végighallgatni, de mondhatom, hogy ahhoz képest, amit füleimnek végig kellett szenvedniök, még a Wagner-muzsika is mennyei élvezet, már pedig ellentétben honfitársaimnak nagy többségével, őszinte meggyőződésből és nem holmi háborús

németgyűlöletből, nem átalom bevallani, hogy Wagnerral kiűzhetnének a világból!

Csintalan nevetés szabott határt Summerfield kirohanásainak, engem pedig lényegesen közelebb hozott ahhoz a régebbi szándékomhoz, hogy Mrs. Summerfieldhez csatlakozzam és az ő társaságában tegyem meg az útnak hátralevő részét a kastélyig, amelynek parkjához értünk. Azt hiszem, nem volt csupán véletlen, hogy hátraszólt, amikor az apósa emelt hangon kezdte az általa istenített német zeneköltőt sárba tiporni.

És Mrs. Summerfield oly ügyesen vette át a beszélgetés fonalát, hogy egy-kettőre egymás ellen uszította a testőrségét képező két férfit. Miután ez sikerült, meggyorsította a lépteit. Egyszerre csak messze elől tartottunk.

— Nem tudom, emlékszik-e még arra — szólt az asszony, amikor a bennünket követő férfiak hangos eszmecseréje már csak mint egy egészen homályos hangegyveleg volt hallható, — hogy nekem még tartozik valamivel? Megígérte, hogy megmondja, mi a véleménye rólam, Tommyról és az apósomról? Azt hiszem, volt újabb alkalma, hogy bennünket tanulmányozzon — —

— Az apósát és a barátomat igen — feleltem, — bár őszintén bevallom, hogy sokkal nagyobb súlyt helyeztem volna az önnel való közelebbi megismerkedésre, asszonyom.

— Ugyan? Hiszen a pincében eleget bolondoztunk egymással?

— Igen, de állandóan mások jelenlétében és miután úgy az apósával, mint Tommyval kellett

a sors kifürkészhetetlen rendelkezése folytán egy-egy magánbeszélgetést folytatnom, önnel erre viszont nem nyílt alkalmam: világos, hogy impresszióim ezidőszerint még abszolúte egyoldalúak.

— Akkor mondja el egyoldalú impresszióit, a mulasztást időközben pótolhatja.

Az asszony halkán nevetett és oldalpillantást vetett reám, hogy meggyőződjön kihívó szavának hatásáról. Mivel már nagyon sötét volt, mrs. Summerfield már azért sem olvashatott a vonásaimban, de az utat is csak rosszul láthatta, mert egyszerre megbotlott, mire segítségére sietve, kissé meg találtam nyomni a kezét. Már most nem tudom, nem volt-e elég erős a nyomás, avagy pedig csak nem akarta-e észrevenni mrs. Summerfield, elég az hozzá, hogy nem szólt egyebet, mint csak annyit, hogy:

— Ó, köszönöm...

De már néhány lépés után újból megismételte különös kérdését, úgyhogy még akkor sem térhettem volna ki a válasz elől, ha erre kedvem lett volna. Így tehát megmondtam véleményemet:

— Azt hiszem, leszögezhetem a következő tényeket: először: Laurence azt képzei, hogy az apósa szerelmes magába. Másodszor — —

— Az apósom? — kérdezte az asszony kissé vontatott hangon. Biztosra vettem, hogy nagy szemeket meresztett reám, de ezt a sötétben persze nem láthattam. — Honnan veszi ezt a furcsa ideát? — tette hozzá.

— Bocsánat: én csak azt mondtam, hogy ezt a barátom képzei.

— Ő mondta volna magának? Kizártnak tartom...

— Nem. Ez kizárólag az én véleményem. Erre ön kíváncsi volt, tehát megmondtam.

— Ön nagyon különös ember! Sohasem tudom, hogy mikor beszél komolyan és mikor nem. Tehát igazán ez a véleménye?

— Igazán. Tommy határozottan féltékeny mr. Summerfieldre, ezt csak nem tagadhatja, asszonyom?

— Lehet, nem tagadom — felelte az asszony halkán nevetve, azután, kissé habozva, hozzátette:

— És mr. Summerfield, az apósom? Ővele mit tapasztalt?

— Azt, hogy ő határozottan féltékeny Tommyra. Azt hiszem egyébként, hogy neki igaza is van.

— No, ebben nagyon téved, biztosíthatom — tiltakozott élénken és az őszinteség látszatával Mrs. Summerfield.

— Tévedni emberi dolog és természetesen meg kell hajolnom határozott kijelentése előtt. Igaz, hogy nem tudom, hogy miben tévedtem: abban-e, hogy az apósa féltékeny Tommyra, avagy pedig abban, hogy azt mondtam, hogy ebben igaza van?

— Tiltakozásom csak az utóbbi alternatívára vonatkozott — felelte Mrs. Summerfield oly halkán, mintha csak hangosan gondolkodott volna, de azután sietve, mintegy elkerülendő, hogy ehhez kommentárt fűzzek, hozzátette: — Mondtam már, hogy még ma is úgy szeretem az uramat, mint

akkor, amikor még életben volt és hogy még nem találkoztam senkivel sem, aki képes volna elhomályosítani az emlékét. Már elfelejtette?

— Nem felejtettem el, sőt még arra is emlékszem, hogy a férfiak, saját kijelentése szerint, magára nézve nem veszedelmesek!...

— Brávó! Ezt már szeretem, látom, hogy értelmes ember! — jelentette ki az általa leszögeztett tény komolyságával határozottan ellentétes vidámsággal mrs. Summerfield. Ebben az asszonyban kétségtelenül valami ördögös volt, valami nagyon különös, talán két lélek, amely állandóan harcban állt egymással. Éppúgy, mint villásreggeli után, most is ugyanakkor, amikor elhúnyt férjéről beszélve, már-már arra vitt engem, hogy a kegyelet érzelmének engedve, leszereljem önmagamban az ösztönszerűleg jelentkező és támadni mindig hajlandó férfit, hirtelen fordulattal, mintha maga dobta volna le magáról a tiszteletet parancsoló fátylat és szándékosan hívta volna ki az újabb támadást. De most már semmi kedvem se volt a visszavonulásra.

— Nem, a férfiak magára nézve nem veszedelmesek, asszonyom — szóltam, — ön határozottan nem fél tőlük, látom s ezzel pótoltam előbbi mulasztásomat. Nagyon jól teszi, ne is féljen tőlük, mert többnyire nem is olyan veszedelmesek, mint amilyeneknek képzelik magukat.

— Ön, úgy látom, nem elbizakodott ember!

— Ki tudja? De ami a veszedelmet illeti, nem látnék abban veszedelmet sem, ha ön például

— természetesen összes elveinek szigorú fenntartása mellett — még egyszer beleszeretne egy férfibá, sőt egész határozottan merem állítani, hogy ez előbb-utóbb be is fog következni.

— Gondolja? — felelte az asszony meglepő egyszerűséggel.

— Biztosra veszem.

— Bár csak úgy volna — szólt az asszony halk sóhajtással, — azt hiszem, hogy ez volna számomra a legjobb. Egészen jól el tudnám az ilyesmit képzelni, anélkül, hogy ezzel elhomályosítanám azt a másik nagy emléket... De hiszen ez mind ostobaság, ne hallgasson rám, a bor kissé a fejembe szállt és ilyenkor jól esik tréfálni, különösen olyasvalakivel, aki maga is annyira nem tud komoly lenni, mint ön!

— Az élet elég komoly — feleltem, — miért ne vidítsuk fel egy kis tréfával?

— Tökéletesen igaza van, csak az a kérdés, hogy ki az erősebb: mi vagy az élet? Azután: komolyan azt hiszi, hogy mindent tréfásan lehesen fölfogni? Azt hiszi, hogy mindennek szabad nevetni? Nem bűn ez? Nem gondolja, hogy azok, akik legtöbbet nevetnek, legkönnyebben adhatják meg az árát a jókedvüknek?

— Sőt, nagyon is valószínűnek tartom, de ezzel nem törődöm. Minek rontsam el a jókedvemet az attól való félelemmel, hogy egyszer talán sírhatnék is? A szerelem például igen komoly dolog, mert a mi életünkben olyan fontos szerepet visz, hogy majdnem egyértelmű az önfenntartási ösztönnel. És mégis azt tartom, hogy többet

bolondoznak az emberek a szerelemmel, mint amennyi az önfenntartásunkhoz okvetlenül szükséges.

— Elméleti alapon mondja-e ezeket, vagy személyes tapasztalatból?

— Mind a kettőből. Maguk angolok egyébként a legbátrabban meriek szembenézni ezzel az igazsággal, mert önök voltak az elsők, — és még ma is az egyetlenek, — akiknek erre külön kifejezésük van: flirt. Ehhez nem kellett egyéb, csak egy kis bátorság.

Az asszony pillanatig hallgatott, azután majdnem minden átmenet nélkül mintegy el nem mondott gondolat folytatásaként azt kérdezte:

— Hát önnek van-e bátorsága?

— Van — feleltem ösztönszerűleg, anélkül, hogy kérdeztem volna, hogy mire? De ez talán felesleges is volt, mert az asszony nem felelt, s ez bizonyos körülmények között többet ér a válasznál. Csak amikor a kastélyhoz értünk s a kapubejáratból áradó fényben kissé bizalmatlanul szemlétük egymást, Summerfield a menyét, Tamás engem és megfordítva, nem csekély meglepetésemre az asszony így szólt az apósához:

— Fölszólítottam a legújabb barátunkat, hogy az unatkozó kúrájának hátralevő részét nálunk töltsse el és ő az ajánlatomat elfogadta.

— Kitűnő gondolat volt magától, Milicent — felelte Summerfield. Majd hozzám fordult:

— Mikor költözik hozzánk?

— Holnap reggel — feleltem habozás nélkül. Tamás erősen rázta a fejét, de a többiek ezt nem vették észre. Summerfield pedig csak annyit mondott, hogy:

— All right!

IV.

Az autó néhány perc alatt elszállított a Galgóczy-kúriához s csak amikor Bobi éktelen lár-mával rávetette magát a gyűlöletes járómű egyik elülső gumikerekére, eszembe jutott, hogy voltaképpen még nem vagyok a Grassalkovich-kastély lakója, hanem Galgóczyék vendége s hogy korántsem lesz könnyű dolog Andor barátomnak és nejének beadni elhatározásomat úgy, hogy meg ne sértődjenek. Már pedig erre nagy súlyt helyeztem mámoros főmmel is, mert ha semmi egyébért sem, azért legalább igen is hálával tartoztam Galgóczyéknak, hogy alapjában véve csakis nekik, illetve kutyájuknak köszönhettem életemnek egy epizódját, amely nemcsak hogy eléggé érdekesnek ígérkezett, hanem máris az volt.

Nem volt sok időm a töprengésre, mert megállni az autóval a kúria előtt és betoppanni a petróleumlámpa szerény fényétől csak rosszul kivilágított és túlfűtött szalónba, pillanat műve volt. És mégis ezer gondolat cikázott át az agyamon. Homályosan fölbukkant előttem az öreg jó dokto-

rom alakja is és majdnem éreztem nagy szaruszélű pápaszemén át belém hatoló szűrős tekintetét, láttam gúnyos mosolyát, hallottam a dorgatóriomot, amellyel minden bizonnal megtisztel, ha a valóságban elébe kerülök. Igaza is volt. A kúra sorsa meg volt pecsételve, a gyógyhatású unalomnak befellegzett s ha a jelek nem csaltak, eléggé közvetlenül olyasmi előtt állottam, amit egyesek szerencsének, mások kalandnak, még mások bolondságnak szoktak minősíteni. Amire készültem, alighanem a felsorolt kategóriák utolsójába tartozott, mert az ilyesféle szerencsében egyáltalában nem bízom, meggyőződéselem lévén, hogy az ember vagy első tekintetre szerelmes valakibe, vagy egyáltalában nem. A kalandoknak viszont sohasem voltam barátja, mivel azok többnyire csak az illető hősök szemében azok, a világéiben pedig rendszeren csak bizonyos szituációk, amelyek szereplői fölött legjobb esetben szánalmasan mosolyognak. Ezek után marad csupán a — bolondság és ilyentudva elkövetni: örület. És mégis el voltam tökéelve, hogy elkövetem.

Amint sejtettem, Galgóczyék orroltak, hogy éppen csak vacsorára jöttem meg egy villásreggeliről, amely még Börgözszentmihályon sem szokott ilyen hosszúra nyúlni és mivel tudvalevőleg egy malac élete is nyomta azoknak a lelket, akiknek a kedvéért ennyire elkéstem, a fogadtatásomat a kőolajnak nem mindenki előtt rokonszenves illatán kívül csípős megjegyzések is fűszerezték. De én mindezekkel mitsem törődtem és halálmegvetéssel csak azon törtem a délutáni események folytán

meglehetősen fegyelmezetlen eszemet, hogy miképpen is közölhetném tapintatosan vendéglátóimmal elköltözésemnek annyira váratlan és ezenfelül oly közeli terminusát?

Vacsora alatt valami, alighanem még a Sittkey-féle borok egyikének a szelleme — (házigazdám legnagyobb csodálkozására minden eddigi szokásomtól eltérőleg makacsul visszautasítottam többrendbeli kísérletét, hogy kedvenc rizlingjével barátkozzam) — némi világosságot szórt az agyamba, mert hirtelenül a homlokomra ütöttem és elkiáltottam magam:

— Hopp! Megvan!

Galgóczyné, aki azt gondolta, hogy legyet vagy szúnyogot hessegetek, kissé röstelkedve megjegyezte:

— Különös, pedig áprilisban még nincsenek is bogarak...

— Nem is bogarakról van ám szó, drága nagyságos asszonyom — kiáltottam boldog mosollyal, — hanem nagyszerű üzletről! Thomas Lawrence barátommal elhatároztuk, hogy közös szám-lára operettet írunk, csak azt nem tudtuk még, hogy mi legyen a tárgya. Most eszembe jutott. Mesés idea! Egyszerűen mesés. Itt milliókról van szó, méltóztatik érteni? Milliókról!

Magam elé nevettem, a kezemet dörzsöltem, táncoltattam a lábamat az asztal alatt, sőt azt hiszem, még a fületem is mozgattam, amire csak egészen rendkívüli helyzetekben vagyok képes, szóval, úgy viselkedtem, hogy Galgóczyék némi jóakarattal csöndes örültnék is nézhettek volna.

De erre mégsem volt szívük, ellenben azt kérdezte tőlem Andor bátyám:

— Te, mondd csak: mindig így jönnek neked az ideák, ilyen megrázkódtatások kíséretében? Nem fáj ez?

— Nem, azaz: csak egy kicsit — feleltem, — azonban más bajjal jár, s ez az, ami engem aggaszt!

— Mi az, mi az, szívem? — érdeklődött Andor bátyám, izgatottságában ez alkalommal engem is meglisztelvén az egyébként csak élete párja számára fenntartott becézőnévvel.

— Az a baj — folytattam, — hogyha rögtön bele nem fogok a munkába: elfelejtem az egészet. Mintha elfújták volna. Így: fszt...

— Fszt?...

A házaspár ijedten hátra tántorgott, Galgóczyne félig fölkapaszkodott s az asztalon áthajolva, hebegve kérdezte:

— Ne hozzak mingyárt tintát, tollat meg papirozt? Azt hiszem, még van valahol az egyik almáriom fenekében...

Kezdtém sajnálni a háziakat, hogy ennyire felizgattam őket, s mivel a csata már amúgy is meg volt nyerve, erősen ráztam a fejemet.

— Ne-e-em, édes nagyságos asszonyom — szóltam, — ennyire mégsem sürgős a dolog. De bármennyire sajnálom is: még holnap délelőtt át kell költöznöm a Sittkey-kastélyba, mert különben fuccs minden!

— Ne beszélj! — szólalt meg nagynehezen Andor, — akkor fuccs minden?

— Tisztára fuccs...!

Tágra nyílt szemekkel néztek egymásra, aztán szomorúan bólogattak. Én pedig igyekeztem megértetni velük, hogy valósággal lelki fájdalmakat érzek a rajtam kívül álló okok miatt szükségessé vált hirtelen búcsú fölött, hogy az orvosom által előírt pihenések már ilyen rövid idő múlva történt félbeszakításával esetleg még az életemet is kockáztatom, hogy az ember azonban, kiváltképpen, ha magyar író, rá van szorulva az ilyen csak igen ritkán kínálkozó, a mostani valutáris viszonyok között egyedülállóan kedvező konjunktúra kiaknázására, végül, hogy soha életemben el nem fogom felejteni vendéglátóim nagy szeretetét és kedvességét.

Biztosra vettem, hogy érvelésem nem téveszti el a hatását, de csalódtam. Galgóczyék semmiképpen sem tudták magukat beletalálni közeli távozásomba, amely láthatólag keresztezte valamilyen, a jelenlétemmel összefüggő tervüket. Ez így is volt, és nem kellett soká várnom a magyarázatra. Egy meglehetősen kínos műszünet után Galgóczyné ugyanis odaveiette a férjének:

— Mit mondunk majd Lilynek?

Galgóczy kicsinylő kézmozdulatot tett.

— Egyáltalában kár volt azt a levelet elküldeni, mindig mondtam, szívem — szólt.

— Nagyszerű! — kiáltotta az asszony. — A végén még ki fog sülni, hogy nem is te biztattál a dologra!

— Hát? Talán bizony én gondoltam ki ezt az egész meglepetést?

— Persze, hogy te! — Vagy nem te mondtad,

hogy látod a vendégünkön, hogy mennyire unatkozik Börgözszenimihályon, hogy milyen jó volna, ha valami változatosságról gondoskodnánk? Csak nem tagadod, hogy te voltál, aki lebeszélte, hogy Jóska bácsit invitáljuk, hogy legyen kivel alsózni, s hogy éppen te említetted először Lily nevét is?

— Jó, jó — hagyta rá Galgóczy, akire felesége szóáradata határozottan nem tett akkora benyomást, mint énreám, — igaz, hogy szóba hoztam Lilyt, mint egyik eshetőséget a sok közül, de te, szívem, rögtön kaptál rajta — —

— Igen, mert rábeszélte!

— Rendben van, rábeszéltelek! De a levelet mégis csak te írtad, s ha Lily maholnap ide beállít és nem találja azt a meglepetést, amivel idecsábítottad, akkor — —

— Akkor majd megmondom neki, hogy kinek köszönje meg a csalódást!

— Neked van igazad, már nem is szólok semmit sem, szívem . . .

Galgóczy többször vállat vont, azután rám nézett, mint aki segítséget vár. Az asszony tekintete is felém fordult, de a legjobb akarat mellett sem tudtam a vitás kérdést eldönteni. Így tehát megelégedtem azzal, hogy meglehetősen bambán visszaneéztem a házaspárra, ami végeredményben, úgy látszik, mégis csak arra vezetett, hogy eszükbe jutott teljes tájékozatlanságom, mert most hirtelenül mind a kettő elkezdett beszélni, de Galgóczyné, mint rendesen, ez alkalommal is belefojtotta a szót élete hű és engedelmes párjába. Azután diadalmasan maga folytatta:

— Egy kis meglepetésről volt szó, amelyet a maga számára tartogattunk, vagy jobban mondva, amelyet Andor eszelt ki, mivel azt képzelte, hogy maga elúnhatná magát a mi társaságunkban. Mivel pedig a magam részéről nem merem volna felelősséget vállalni az orvos előtt, aki bizonyára nem azért küldte falura vagy éppenséggel Börgözszentmihályra, mihozzánk, hogy unatkozzék, hát magam is azt gondoltam, hogy nem fogja bánni, ha meghívom a hugomat, Lilyt, akinek a jelenléte bizonyára kellemesen érintette volna, élénkségével, jó kedvével! Hiába, ha az ember falun él, szófukar lesz, csoda, ha el nem felejtí egészen a beszédet.

— Mint kicsoda? — szaladt ki önkéntelenül a számon.

— Hát, mint mi ketten — felelte az asszony meggyőződéssel, de ebbe Galgóczy nem tudott beletörődni.

— Ezt magadról csak igazán nem állíthatod — mondta és sóhajt fojtott vissza, amelyet teljes mértékben megosztottam vele.

— Szóval, azt hittük, hogy jól fog magának esni egy kis változatosság is — folytatta Galgóczyné, mialatt büntető szempillantást vetett a férjére, — de így persze, ha elhagy bennünket —

— Kétségbe vagyok esve — jelentettem ki bocsánatkérőleg, — érzem, hogy bűnös vagyok és hogy az egészért a felelősség engem terhel. Egyetlenegy körülménybe vetem egész reménységemet: a Sittkey-kastély nincsen a világ végén, s ha megengedik, néha átrándulok látogatóba...

Ez az ígéret némiképpen enyhítette a vendég-szerető házaspár kétségbeesését, én pedig az igazság kedvéért tartozom azzal a vallomással, hogy egy pillanatig sem tekintettem komolynak a szándékomat, sőt elhatároztam, hogy a közelébe se megyek többé a Galgóczy-kúriának. Mert, bocsánatot kérek, Galgóczyék szándéka nyilvánvaló volt. Odarendelték a háziasszony hugát, egy legjobb esetben naiv kis falusi fruskát, — hisz csak rá kellett nézni a nővére, — vagy, s ez még valószínűbb volt, egy már számtalan megyebált végigélvezett, hervadozó szépséget, akit talán bizony még a nyakamba is akartak sózni! Az ilyen vénleányokkal tudvalevőleg nagy előszeretettel kísérleteznek az aggódo szülők és testvérek és nincs az a lehetetlen kombináció, amelyhez ne nyúlnának. Hogyné! Egy agglegény, úgy mint én, se nem fiatal, se nem öreg, ez éppen kapóra jött volna!

Nem, nem éreztem magamban arra hivatást, hogy csak átmenetileg is hiú reményeket ébreszsek Lily önagysága lelkében és mivel a házasságról egyáltalában az volt a nézetem, hogy az Istennek igen kitünő intézménye ugyan, de az üdvözüléshez annál kevésbé szükséges, mivel minden embernek amúgy is meg kell halnia: a magam részéről már csak magányosan akartam folytatni földi útamat, még pedig igazán legtisztább altruizmusból, mert sehogy se bírtam belátni annak szükségét, hogy szeszélyeim, rosszkedvűségem és minden bogaraim részesévé tegyek egy lényt, aki más férfiú oldalán talán igazán megtalálhatná

a boldogságát. Egyenesen rossz néven vettem Galgóczyéktól, hogy ennyire félreismerték az életről alkotott fölfogásomat, de azt hiszem, felháborodásomhoz bizonyára hozzájárult mrs. Summerfield képe is, amelyet még a Galgóczy-kúriában is állandóan magam előtt láttam.

Így tehát kétszeresen boldognak éreztem magamat, amikor végre az ágyba kerültem, azzal a jóleső tudattal, hogy nemcsak minden bizonyjal igen kellemes napoknak nézek elébe a Sittkey-féle kastélyban, hanem egyúttal a sors jóvoltából elkerültem egy nagy veszedelmet is. Mindezeket kötelességszerűen elalvás előtt elmondottam a hálótársamnak, vagyis Bobi kuvasznak, aki láthatólag teljesen magáévá tette az álláspontomat, nagyokat szuszogott és a végén elaludt, mint jó magam is.

Másnap reggel kedvező auspiciumok között ébredtem. Melegen sütött a nap, egyetlen felhő sem volt az égen és a kertben, amelyre ablakaim nyíltak, még zöldebb volt minden, mint eddig. Összecsomagoltam a holmimat, azután pedig megjelentem az ebédlőben közös búcsúreggelire, amely mint rendesen bő és kitűnő volt. A társalgás ellenben, minden kimagyarázásnak dacára, bizonyos visszafojtott aprehenzió jelében folyt le és különösen Galgóczyné nem tudta megállani, hogy ne tegyen megjegyzéseket, amelyeket nehéz volt ignorálni, illetve úgy kivédeni, amint szerettem volna. De ez már udvariasságból is lehetetlen volt. Például:

— Ne vesse meg ezt a szegény kis kávé, biztosíthatom, hogy sokkal egészségesebb, mint az

erős angol tea, amely megtámadja az idegeket...
Vagy:

— Látta már a hálószobáját a kastélyban? Azt mondják, hogy Sittkey gróf öméltósága a párizsi világkiállításon szerezte be az összes ágyneműket. A mi ágyneműink persze csak régi divatúak, de azért fel nem cserélném az enyémet mással a világ összes kincseiért sem... Avagy:

— Remélem, már megszokta leendő háziasszonyának divatos viseletét. Ami engem illet, nem tudnék a társaságában eltölteni öt percet sem, mert a női nem nevében elszégyelném magamat, ha folyton ott látnám magam előtt egész térdig a láb-szárait...

Andor barátom csöndes rezignációval viseltette s csak akkor fakadt ki némi keserűséggel, amikor abbéli szíves ajánlatát, hogy befogat és elszállítat a kastélyba, hálás köszönettel, de mégis azzal utasítottam vissza, hogy tizenegy óra tájban értem jön Summerfieldék autója.

— No, ezt már nem jól csináltad, barátom — mondta, — mert ennyire mégsem vagyunk koldusok. Csak nem képzeled az a dölyfös társaság, hogy gyalogszerrel bocsátóitalak volna el a házamtól?

— Ellenkezőleg — feleltem. — Summerfieldék csak azt akarták elkerülni, hogy átköltözésemmel ne essek túlságosan terhetekre, s ami a lovaidat illeti, hát éppen maga az öreg Summerfield vállalta be nekem, hogy nem igen látott még életében két olyan sárgát, mint a tiedet, kedves bátyám!

— Elhiszem — hagyta rá Galgóczy, én pedig már kissé türelmetlenül kezdtem az országút irá-

nyába figyelni, nem hallok-e autótülkölést? Nem ismerek újatatosabb dolgot az olyan pillanatoknál, amikor az embert búcsúztatják, vagy amikor magunk búcsúzunk. A várakozás ilyen helyzetben az indulásra kész vonaton, hajón idegölő valami, mert még azok is, akik egyébként igazán szeretik egymást, ilyen pillanatokban önkéntelenül is az órát nézik és ha százszor tagadják is, mégis csak azt gondolják magukban: hát már sohasem lesz indulás?

Érthető tehát, hogy az adott körülmények között kétszeresen vágyódtam a fenn jelzett autótülkölésért, amikor még gyalog is szívesen megtettem volna az utat a Grassalkovich-kastélyba, csak hogy kikerüljek Galgóczyné szemrehányó tekintetének körletéből. De még tizenegy óra sem volt, s így még jogom sem volt idegeskedni.

Éppen férfias kitartásra buzdítottam magamat és tudva azt, hogy minden csípős megjegyzésnek dacára, mégis csak egyes-egyedül az idegen társaság a szomszédban érdekelte Galgóczyékat, annak hangsúlyozása mellett, hogy országos érdek, ha az angolokkal jó lábon élünk, újból belefogtam valami részletnek az elmondásába, amit előtte való nap hallottam vagy tapasztaltam, amikor a házaspár, se szó, se beszéd, hirtelenül felugrott és egy az országút felől jövő neszre figyelve, görcsösen egymásra nézett. A következő pillanatban hallani lehetett, amint kocsi áll meg a kapu előtt, Galgóczyné pedig elkiáltotta magát:

— No hát, ez Lily!

— Alighanem igazságod van, szívem — hagyta

rá Galgóczy és mind a ketten kirohantak. Gépiesen követtem őket.

— Az ember a végzetét el nem kerülheti — gondoltam magamban. — Nincs menekvés...

Csakugyan, úgy volt. Csinos homokfutó állt a ház előtt, az elébe fogott két formás szürke gőzölgött az erős hajtástól, a bakról pedig nevetve, mosolygó szemekkel, a friss tavaszi levegőtől kifújva, kiskarimájú szürke kalap alól kikandikáló fekete hajfürtökkel veszekedve, egy ugrással a földön termett egy talán mindössze húszéves leány, felkapta a hátsó üléshez támasztott kezításkáját, majd maga le akarta emelni az ott elhelyezett máhát is, de azután mégis meggondolta a dolgot és elibénk jött. Az üdvözlés a két nővér részéről a legzajosabb volt, amelyet valaha hallottam, Galgóczy még a szokottnál is kevésbé sem tudott szóhoz jutni, míg jó magam egyszerűen bevártam, hogy a viszontlátás örömhullámai maguktól lecsillapodjanak. Mivel ez nem következett be olyan gyorsan, amint ezt tapasztalatlanságomban képzeltem, még benn, a verandán sem, ahová vonultunk, legalább szemügyre vettem a vendéget, hogy kritikus alapon egészítsem ki első benyomásaimat.

Annyi bizonyos, hogy ez a Lily egész más volt, mint az, akinek képzelt megjelenésével kapcsolatban este kiöntöttem Bobi előtt a szívemet. Biztosan számon is kértem volna a hallgatásával elkövetett rosszmájú félrevezetést, ha abban a pillanatban ott settenkedett volna körülöttünk, de csodák csodája, a híres börgözszenzmihályi házörző nem volt sehol, nem ugrándozott a lovak

előtt, mint egy bolond, hanem bizonyára a falu végén már leste az autót, hogy vad ugatással kísérhesse a kúriáig. De visszatérve Lilyre: határozottan csalódtam. Mert ez a Lily nem volt sem naív kis falusi fruska, sem pedig hervadozó szépség, hanem egy egész megjelenésében tökéletes úrileány, oly biztos föllépésű, oly határozott és mégis csupa báj és kedvesség, úgyhogy nehezemre esett hamarjában elképzelni városi miliőt, amelybe beilleszthettem volna anélkül, hogy ez utóbbira nézve ne lett volna előnytelen. Mindezt azzal a tudattal szegeztem le, hogy néhány perc múlva bizonyára már autón robogok a Sittkey-kastély irányába, úgyhogy végeredményben csak azt az egyet könyvelhettem javamra, hogy legalább még a búcsú pillanatában támadt a Galgóczy-kúriában is szenzációm.

A viszontlátásnak fennemlített örömhullámai végre mégis lecsillapultak, úgyhogy önagységának alkalma nyílt engemet is észrevenni. Galgóczyék ugyan már előbb is tettek rólam említést, de mintha Lily szándékkal kihúzta volna az általános természetű, ilyenkor szokásos témákat, a mama egészségéről, az időjárásról, az őszi velés állásáról stb., úgyhogy a végén már azt gondoltam, hogy sejtve távozási szándékomat, nem is tartott érdemesnek, hogy velem szóba álljon. De azután hirtelenül felém fordult és barátságosan nyújtotta a kelletténél bővebb szarvasbőrkesztyűbe bujtatott keskeny kezét.

— Hát maga az a nagy meglepetés, amellyel Gizi tizenhatoldalas levelében idecsábított?

Meghajtottam magamat.

— Más tárgy híján attól tartok, hogy igen — feleliem egyszerűen, magamba fojtva egy csípősebb megjegyzést, mert a fiatal leány szeméből áradó életvidám kedvesség ellensúlyozta azt a kissé szokatlan megszólítást egy nálánál idősebb férfival szemben. Hiába, ilyenkor oly szívesen feledkezik meg az ember a korkülönbségről!

— Nagyon örülök, hogy végre személyesen is megismerkedhettem magával — szolt a leány, — mert a könyveit mind elolvastam és nagyon sokat szeretnék kérdezni magától, ami nyilvánvalóan csak feledékenységből maradt benn a tollában. Lehet, hogy nagyon ostobának fogja találni azt, amire kíváncsi vagyok, de ha már egyszer a körmeim közé került, talán megérti, ha könnyűszerrel el nem engedem! Egész életemben azt kívántam magamnak, hogy egy szerzővel, egy igazi íróval találkozzam, hogy beszélgethessek vele arról, amit írt, hogy megtudjam, hogy miként is keletkezett ez vagy az a gondolat az agyában? Azonban egyet rögtön el kell mondanom: tudja-e, hogy egész másnak képzeltem magát?

— Milyennek? — kérdeztem, határozottan érdeklődéssel, mert rendszeren azt tapasztaltam, hogy az olvasóim részéről rólam alkotott fogalom előnyösebb volt a személyes megismerkedés alkalmával keletkezett impresszióknál, vagyis többnyire reám nézve nem éppen hízelgő csalódás érte az illetőket, amennyiben hosszúfürtű ifjú és bohó poétának képzeltek. Legnagyobb meglepetésemre Lily felelte:

— Azt gondoltam, hogy egy öreg és morozus bácsit fogok találni, kopasz fejjel és szemüveggel. Örömmel konstatalom, hogy tévedtem.

— Engedje meg, hogy osztozzam örömében — feleltem, — de komolyan érdekelne, hogy miből alkotta azt a hízelgőnek éppenséggel nem mondható arcképemet?

A leány nevetett.

— Ezt magam sem tudnám megmondani — szólt őszintén, — de azt hiszem, abból, hogy minden regényének rossz a vége és hogy sohasem kapják meg egymást! Azután bizonyos gúnnyal kezeli még a kedvenc alakjait is, mint ahogyan csak idősebb emberek gondolkoznak, akik mindent kritizálnak, mert már lemondtak az élet összes örömeiről.

— Biztosíthatom, hogy én még nem mondtam le semmiről sem — tiltakoztam, — sőt mindig azt remélem, hogy csak ezután fogom igazán élvezni az életemet!

— Annál jobb — mondta Lily, — de egyben talán mégsem csalódtam, még pedig abban, s ezt előbb elfelejtettem említeni, hogy agglegény! Úgyebár, eltaláltam?

— El! Megrögzött agglegény vagyok és alig hiszem, hogy valaha megváltoztatnám az elveimet, kivéve persze, ha maga nem vállalkozik arra, hogy megtérítsen!

Lily elpirult, látszott rajta, hogy felelni akar, de erre nem nyílt alkalma.

— Köllött ez neked? — szólt bele Galgóczy, de életének hűséges párja röglön átvette a szót:

— Eh mit, ismertem én sokkal veszedelmesebb agglagényeket is, akiket még akkor is sikerült megtéríteni, amikor már alig volt benne köszönet! — Majd, megvető szempillantást vetve irányomba, rám mutatott és azt mondta: — Egyébként itthagyt bennünket ez az úr...

— Azám — hagyta rá Galgóczy.

Azt vártam, hogy ez a kijelentés bizonyos mélyebb benyomást tesz Lilyre, mert hiszen éppen a most elhangzott célzások a napnál is fényesebben bizonyították, hogy tényleg a cölibátusom ellen irányuló komoly összeesküvéssel álltam szemben, amelyben a fiatal leány is kompromittálva volt. De ő csak nevetett.

— Jól teszi — mondta, — úgy is csodálkoztam, hogy ilyen soká bírta ki faluhelyen! Hiányoznak az impressziók, ügyebár és vissza kívánczik a városba, a kultúra légkörébe?

Felelni akartam, de ezt is helyettem elvégezte Galgóczyné:

— Dehogya a városba! Egyszerűen átköltözik a szomszédba, a Sittkey-kastélyba, mert ott vannak az impressziók! Ott olyan kurta szoknyában sétál a kultúra, hogy a magunkfajta becsületes embernek a szégyenpír szökik az arcába, csak a pusztá gondolatától is! Lehet, ez kell az íróknak, mi már csak megmaradunk a régi jó divat mellett, úgye Lilykém?

— Hát ami ezt illeli — felelte a fiatal leány nem minden habozás nélkül, — attól tartok, édes Gizim, hogy kissé eltérnek a nézeteink! Ezek után,

őszintén szólva, félek kicsomagolni a málhámat, mert ezt az egy öreg szoknyát kivéve, ami rajtam van, mind olyan méreg kurta, hogy még a mama előtt sem mertem fölvenni!

— Mondom, kár volt neked eligérkezni azokhoz a bolond angolokhoz — pattant fel, hozzám fordulva, Galgóczy, — a jó Ég tudja, hogy milyen impressziókat szalasztasz el könnyelműségemben!

Azután jóízűen nevetett, nyilvánvalóan azért, mert egész ottani tartózkodásom óta ez volt az első hosszabb mondat, amelyet feleségének kevésbé jóindulatából, mint inkább vízbe esett tervei fölötti bosszúságából tudott befejezni.

Ekkor érkezett meg nagy garral, túlköléssel és Bobi éktelen ugatása mellett az angolok autója. Búcsúztam.

A gyorsaság, amellyel a Galgóczyné által bejelentette, távozásom bekövetkezett, mégsem maradt minden benyomás nélkül Lilyre. Látszott rajta, hogy szívesen legalább még azokat a kérdéseket intézte volna hozzám, amelyekről előbb említettett. A magam részéről pedig úgy éreztem, hogy hirtelen távozásom a körülmények közelebbi ismerete nélkül udvariatlanság, hogy ne mondjam gorombaság látszatával bírt. Azért igyekeztem rövidesen megmagyarázni a fiatal leánynak a kényszerítő körülményeket, egyúttal pedig előtte is megismételtem abbeli ígéretemet, hogy föltétlenül és gyakran át fogok rándulni a kastélyból. Ez pedig most már nem volt egyszerűen udvariassági aktus vagy szemfényvesztés, sőt ellenkezőleg kötelességemnek tartottam, hogy be is váltsam a szavamat.

mert úgy éreztem, hogy ha nem is mással, de ezzel igenis tartozom Lilynek.

Néhány percre rá az autóban ültem és megkerülve az Öreghegyet, nem nagyzási hóbortból, de akaratom ellenére, mint mindenki, aki autón jár, büszkén robogtam a Grassalkovich-kastély felé.

V.

Délben ismét ott ültem a Sittkey-kastély óriás ebédlőjében Summerfieldék és Laurence-Szentlőrinczy társaságában, a marcona bajszerű bácsik és fura frizurás nénik arcképei alatt.

Eleinte mind a négyen kissé feszélyezve éreztük magunkat és ösztönszerűleg is kerültünk mindent, aminek csak távolról is borhoz vagy pincéhez köze lett volna, s — azt hiszem joggal — bizonyos célzatosságot véltem fölfedezni abban, hogy a villásreggeli, ellentétben az előző alkalommal, a teljes alkoholmentesség jelében folyt le, úgyhogy már attól tartottam, hogy új háziasszonyom vagy megbánta kissé könnyelmű meghívását, vagy pedig titokban összejátszva az orvosommal, itt akarta velem folytattatni az unatkozó életmódot.

Aggodalmaim azonban csakhamar indokolatlannak bizonyultak s amikor Mrs. Summerfield kérdésére elmeséltem, hogy milyen címen sikerült elköltöznöm a Galgóczy-kúriából, az egész társaságnak ismét megjött a jókedve, sőt Tamás anyyira

ment, hogy kijelentette, hogy az idea nem is rossz, csakugyan írhatnánk együtt operettet...

Természetesen nem hallgattam el Lelley Lily esetét sem, hozzá fűzve a nekem szánt kelecére vonatkozó aggályaimat, ami azután bő alkalmat nyújtott az élcelődésre, amint ez már ilyenkor szokás.

A délutáni séta — ez alkalommal a park végében levő fácánkerthez és vissza vitt bennünket az út — meghozta számomra azt, hogy Mrs. Summerfield révén végre mégis csak megtudtam egyet-mást „Liane“-t illetőleg, ami nem ment egészen könnyen, mert Tamás barátom — az előtte való nap tett tapasztalataim okulva — semmiképpen sem mulatkozott hajlandónak, hogy könnyű szerrel ismét átengedje nekem a helyét az asszony oldalán, úgyhogy az utóbbi csak mindenféle csalafintasággal tudta őt itt-ott néhány percre eltávolítani. Ezt azzal érte el, hogy megpillantva egy primulát vagy egy ibolyát, örömeiben hangosan felkiáltott, mire Tamás nem nagy lelkesedéssel ugyan, de mégis szedte a virágokat. Mikor már egész kis csokor volt a kezében, Mrs. Summerfield jóvoltából végre tudtam már én is, hogy Liane a neve egy kissé misztikus női alaknak, aki egy XIV. Lajos-korabeli marquisnak az életében játszik nevezetesebb szerepet, amennyiben azt a sok szerelmi kalandban bővelkedő férfiút főképpen azzal hálózza be, hogy a nevezetesebb eddigi kalandjainak hősnőire oly annyira emlékezteti, hogy a marquis néha megesküdne, hogy tényleg az illető nők egyikével és nem egészen új jelenséggel van dolga. A mar-

quis ebbe majdnem beleőrült, s hogy megszabaduljon látomásaitól, el is veszi Lianet, aki azonban szerepét mint a híres nőcsábász felesége is folytatja, csak azzal a különbséggel, hogy most már az összes hösnők éppen azon tulajdonságait összpontosítja saját magábau, amelyek miatt a marquis eddig irtózott a házasságtól. E sajátos és utolsó következményeiben a marquisra nézve igen kellemetlen mimikri megutáltatja vele az életet, úgyhogy pillanatnyi elmezavarában feleségének batisztingéből kötelet fon és egy virágzó cseresznyefára felakasztja magát.

— Mint jó sűgó még azt is elárulom magának — folytatta mrs. Summerfield, — hogy Laurence barátunk, aki mint már említettem, megadta a librettó sujetjét is, alighanem saját magára gondolt, amikor kitalálta a marquis alakját, éppúgy ahogy meg mernék esküdni, hogy Lianenek is van hasonmása a valódi életben.

— És a női hálóing? Remélem, hogy azt a bizonyos izgató jelenetet a virágzó cseresznyefa tövében — —

— Már megint kezdi? — vágott a szavamba az asszony, némi műharaggal, — már hogyan kérdezhet ilyet, amikor a barátja él!

— Él, költ és komponál — feleltem sietve, — de éppen ez a ténykedése arra enged következtetni, hogy már egyszer ő is kötelet érzett a nyakán. Mert, engedelmet kérek, ilyen gondolata is csak olyan embernek támadhat, aki az akasztást maga is kipróbálta és esetleg csak az utolsó pilla-

natban gondolta meg magát. Ami azonban azt a titokzatos nőt illeti, nem gondolja asszonyom, hogy én azt ismerem?

Mrs. Summerfield a szeme sarkából, csodálkozva nézett reám.

— Honnan tudjam ezt? — kérdezte. — Hisz én magát is oly kevésbé ismerem, hogy tudjam-e akkor, hogy ismeri-e Tomy ismerőseit?

— Mégis, az a titokzatos nő nincs-e itt Bőrgözsentszentmihályon?

— Nem értem a kérdését! Kire gondol tulajdonképpen?

— Önre, asszonyom — feleltem.

— Nevetséges! — mondta Mrs. Summerfield hangosan, majdnem indulatosan, de azután, hogy Tamás, aki a közelben ismét ibolyákat gyűjtött, meg ne hallja, halkabban folytatta: — Hát az a benyomása rólam, hogy, nem tudom, bárkit is hány és miféle kalandok hősnőjére emlékeztethetnék?

— Miért ne? — Ha akad valaki, aki képes egy Lianet kigondolni s ezt a gondolatát még meg is zenésíti, miért ne lásson az önben olyasmit, amihez semmi köze? Miért ne képzelje azt, hogy ön Liane?

Az asszony vállat vont.

— Ha biztosan tudnám, hogy nem gúnyolódik — szólt kissé elkomolyadva, — azt mondanám: lehet, hogy igaza van. De mivel sohasem vagyok tisztában szavainak igazi értelmével, nem szólok semmit sem, bár már magam is gondoltam,

nem képzele-e Tomy minden nőről, akivel találkozik, nem-e ő Liane?

— Hisz csak ezt akartam mondani én is!

— Pedig biztosíthatom, hogy ha van nő a világon, aki ellentéte Lianének, akkor én vagyok ...

— Miből gondolja?

Az asszony pillanatig habozott.

— Szeretném, ha erre magától jönne rá ...

Most azonban Tamás, aki már eddig is eléggé kelletlenül szedegette a virágokat, végképpen megúnta a dolgot, mert hozzánk szegődött és ettől a pillanattól kezdve egyáltalában nem vette többé figyelembe, ha mrs. Summerfield a közeli bokrokban újabb virágokat fedezett fel. Lehet, hogy mégis hallhatott valamit a beszélgetésünkből is, mert határozottan gyanakvó pillantásokat vetett ránk, úgyhogy célszerűbbnek véltem alkalmat nyújtani az asszonynak arra a kimagyarázásra, amelyre a barátom úgy látszik igényt tartott.

Diszkrétan és feltűnés nélkül lemaradtam tehát és az öregúrhoz fordultam, aki bennünket egész idő alatt meglepő türelemmel némi távolságban követett és aki éppen azzal volt elfoglalva, hogy botjával a fatörzsöket ütögette. Meg is magyarázta, hogy ezt miért tette: arra akarta készíteni a fácvokot, hogy mutatkozzanak.

Lelkes Nimród lévén, Summerfield, mialatt a munkáját folytatta, az Angliában dívó vadászatokról tartott nekem előadást, amelyet köteles érdeklődéssel hallgattam, de csak látszólag, mert a valóságban ki nem engedtem a szememből a rokonszenves özvegyet és a kísérőjét, akiknek alakjai a

fák és bokrok mögött fel-fel bukkantak, útjukban meg-megálltak és most épp olyan élénken és hal-
kan beszélgettek, mint az imént velem tette mrs.
Summerfield, illetve vele én.

— Folyik a békítés — gondoltam magamban,
de már a következő pillanatban kétségbe vonha-
tatlan bizonyítékom is volt afelől, hogy az ered-
ményesen nyert elintézést. Egy bokor ugyanis,
amelyről a békülők minden valószínűség szerint
feltételezték, hogy sűrűbb, mint amilyen tényleg
volt, megengedte nekem, hogy rajta keresztül meg-
lássam, amint Tamás hirtelenül megragadta mrs.
Summerfield kezét és csókot nyomot rá. S ez nem
volt holmi udvariasság, hisz tudjuk, hogy Angliá-
ban a kézcsók mint udvariassági aktus egyálta-
lában nem létezik, hanem egy rendes egészséges
csók, amely éppúgy máshová is illett volna, mint
éppen a kézre.

Az egészet csak én láttam, Summerfield nyu-
godtan folytatta előadását és éppen Skóciának
jellegzetes „grouse“-vadászatairól beszélt, amikor a
folytonos fatörzsütögetésnek végre meg lett az
eredménye, amennyiben közvetlenül mellettünk
egész falka fácán riadt fel nagy garral és sietve
menekült a békülők irányába, amitől utóbbiak
kissé megijedtek. Ezen izgató esemény hatása alatt
mindnyájan ismét összekerültünk és mint akik a
dolgukat jól végezték, lassan visszasétáltunk a
kastélyba.

De mrs. Summerfield hiába igyekezett engem
ismét bevonni az általános társalgásba, aminek

láthatólag az volt a célja, hogy élénkebb eszmecsere fejlődjön, úgy mint előtte való nap, a két férfi között, amit azután arra lehetett volna felhasználni, hogy a vitatkozókat elhagyva, négyszemközt beszélgethessünk. Egyszerűen nem álltam kötélnék, mert az imént az áttetsző bokron keresztül tapasztaltaktól kissé megcsömöröltem.

Lesznek, akik viselkedésemet közönséges féltékenykedésnek fogják minősíteni, de esküszöm, hogy ez az érzelem távol állt tőlem. Ellenkezőleg, teljes közönyt éreztem abban a pillanatban mrs. Summerfield iránt, mert az a vélemény kezdett az agyamban róla kialakulni, hogy nem egyéb meglehetősen kokett teremtsnél, aki egész egyszerűen és angolosan flörtöl minden férfival, akit a véletlen vagy a balszerencse a közelébe sodort, akinek a kedvéért azonban a többiekkel sem akart összeveszni.

Az asszony észre is vehette ezt a hirtelen változást a viselkedésemben, de én nem is igyekeztem azt leplezni. Tea alatt is állandóan engem tüntetett ki a figyelmével, én azonban előnyben részesítettem az apósát, aminek utóbbi nem kevésbé örült, mint Tamás, akinek ezzel bő alkalmat nyújtottam arra, hogy felismerje tévedését, ha csakugyan azt hitte, hogy udvarolni akarok az asszonynak. Hiába, az ember nagy hypokrita.

Estebéd előtt félórára visszavonultam a szobámba, ahol néhány percig tanácstalanul álltam a még ki nem bontott útitáskám előtt. Határozatlanul néztem a bőröndöt és ha abban a pillanatban valami jóságos tündér megérinti a vállamat s azt

mondja, hogy: nincs semmi baj, lenn az autó, vissza mehetsz Galgóczyhoz: Isten látja lelkemet, a válamra veszem a poggyászsomat, jó borraivalót nyomok a sofőr markába és megkerülve az Öreghegyet még gyalogszerrel is indulok vissza abba az egyszerű kedves földszintes házba, hogy bocsánatot kérjek unalmas, de becsületes és egészséges gondolkozású gazdájától, a goromba Bobi kuvasztól, ne meg — igenis — Lilytől is. Milyen más, milyen egészen más volt mégis az a fiatal, vidám, minden affektáció nélküli leány! Milyen gyönyörűen hangzott az ajkáról az a kedves cirógató, édes magyar szó! Ég és föld...

És én ott ültem a Grassalkovich-kastélyban és kénytelen voltam kinyitni az útitáskámat és kiszedni belőle a szmokingomat, amelyet Jusztli, a derék házveivőnőm Budapestről való elutazásomkor, minden tiltakozásom ellenére, mégis becsomagolt kénytelen voltam fel is venniezt a fekete ruhadarabot, a társadalmi kényszernek, a képmutatásnak, a szociális hazugságoknak ezt a sötétbélésű szimbólumát és kénytelen voltam szabad, magam fölött korlátlanul rendelkező, nagykorú, gondnokság alatt nem álló férfi létemre mosolygó ábrázattal ismét lemenni vendéglátóim társaságába, hogy kellemkedve az eszemet törjem az engemet legkevésbé sem érdeklő kérdéseken, csakis azért, hogy adózzak a társadalmi mániának, amelynek talán még inkább betege lettem, mint az íróasztalom előtt munkával eltöltött éjszakáimnak! Még sohasem éreztem oly tisztán és határozottan, hogy — unatkozni fogok... Kénytelen voltam elmoso-

lyodni. Eszembe jutott a jó öreg doktorom és a kúrája! Pedig biztosra veszem, hogy az unatkozásnak nem ezt a fajtáját értette, amikor Börgözszenzmihályra küldött.

Mrs. Summerfield, akit most láttam először estélyi ruhában, kétségtelenül szép volt, ezt még az imént ecsetelt hangulatomnak dacára is kénytelen voltam elismerni. De ez talán csak fokozta az ellenszenvet, amely engem oly meglepően és hirtelenül megszállt. Biztosra vettem, hogy minden, amit ezen az asszonyon látok, a hatás kedvéért került rá, sőt még abban sem kételkedtem, hogy a toilette-művészettől független szépsége a természetének is *akart*, még pedig *raffiniából akart* volt, csakis azért, hogy engem ismét „visszahódítson“.

Semmi sem tart örökké s így végigettük az estédet is, majd bridgeztünk és éjfél tájt jó éjt kívántunk egymásnak.

Az unatkozásnak nem föltétlenül álmosító a hatása, sőt igen gyakran egyenesen megkívántatja az emberrel a szenzációt, akár milyen csekélyet is. Aznap este legalább én is határozottan megkívántam még valamit, akármit, például beértem volna egy estilappal is, de ez Börgözszenzmihályra csak harmadnap reggel érkezik. A búcsú pillanatában kinéztem az ablakon és láttam a gyönyörű holdvilágot, aminő beüzüstözte az öreg fákat a parkban s a réteket, amelyek nappal olyan haragoszöldek voltak. Semmi kedvem sem volt a lefekvéshez.

— Szereti a holdvilágot? — kérdezte ekkor

mellettem egészen halkan valaki. Mrs. Summerfield volt.

— Az a körülményektől függ — feleltem, — ma például egyenesen vágyódom érte.

— Akkor csak azt ajánlhatom, menjen még egyet járni a kertben, hátha új impressziókra tud szert tenni? Ma egész este szórakozóitnak látszott és attól tartok, hogy unatkozott... Nem jó ilyen hangulatban lefeküdni!

Az asszony halkan nevetett és ez bosszantott. Hát minden áron ki akart velem kezdeni? Pokoli gondolatom támadt és önkénytelenül feleltem:

— Tökéletesen igaza van, asszonyom! Csak, tudja: egyedül sétálni a holdvilágban — —

— Mindent meg kell próbálni — vágott a szavamba gyorsan Mrs. Summerfield, majd az apósához fodult, aki ásítózva a bridgeasztal előtt állt és kezdett paciencet rakni, míg Tamás únottan nézte. A barátom már teljesen meg volt nyugodva és észre sem vette, hogy az asszony az ablakhoz ment, ahol álltam.

— Gyerünk már — szólta Mrs. Summerfield, — a cselédek is fáradtak lesznek...

A szobámba érve, elkezdtem gondolkozni. Az a história a holdvilággal fölöttem gyanus volt előttem. Kizártnak kellett tartanom, hogy Mrs. Summerfield meg nem értette volna a célzásomat, illetve hogy ne küldjön engem valami egészen határozott szándékkal holdvilágot nézni. Vagy csak meg akarta magát bosszulni azért, hogy egész délután, ebéd alatt és este olyan félre nem érthető közönnyel viselkedtem iránta? Kiküldött a hűvös áprilisi éjsza-

kába s hálósobája függőnye mögül jót akart nevetni azon a baleken, aki azt képzelte, hogy ő talán bizony csakugyan maga is le fog jönni, hogy szóra-koztassa?

Világos, hogy ha hű akarok maradni elveimhez, akármennyire is csábított a holdvilágos éjszaka, semmiesetre sem megyek le a kertbe, hanem sietve levetkőzöm és a paplant magasra a fülemre húzva, én nevetek jót mrs. Summerfielden, amint a hálósobájának függőnye mögül lesi, hogy megjelenjek a láthatáron. De nem így határoztam. Igyekeztem következetlenségemet saját magam előtt elpalástolni s így szóltam magamhoz:

— Semmi közöm ehhez az asszonyhoz. Szabad ember vagyok és korlátlanul rendelkezem magam fölött. Igenis, kedvem van hozzá, hogy kiszabadulva a szociális kényszerek világából, legalább egy negyedórát töltsék magányosan Isten szabad természetében s ebben engem senki sem gátolhat, legkevésbé sem olyan ostoba szempontok, mint hogy mrs. Summerfield miként vélekedik rólam...

A fejembe nyomtam tehát a kalapot és indultam. De mivel nem kívántam fölkelteni a cselédség figyelmét csekélységem irányában azzal, hogy ily szokatlan időben távozom a kastélyból (biztosan holdkórosnak néztek volna), halkán lelopóztam a lépcsőházba, majd óvatosan kinyitva a nehéz vaskaput, tolvaj módjára kiosontam a kertbe. A szabadba kiérve, eszembe jutott, hogy mrs. Summerfield esetleg tényleg kinéz az ablakból és nem hallván előbbi okoskodásomat, csakugyan azt lehetné, hogy én azt hiszem vagy remélem, hogy ő

talán mégis utánam fog jönni. Föltettem magamban, hogy ezt az örömet semmi esetre sem teszem meg neki. Ennélfogva ravaszul végigkúsztam a fal mellett, egészen az épület sarkáig, ahonnét mindig árnyékban — (ne tessék elfelejteni, hogy holdvilág volt) — egy gesztenyefa hatalmas törzse mögé sikerült eljutnom. Ha hű maradok elhatározásomhoz, mitsem törődve a kastély lakóival — après moi le déluge — tovább rohanok és élvezem a nagyszerű éjjeli levegőt, a pompás tavaszi illatokat, a csodálatos fényeket és árnyékokat, amelyek körülvettek és amelyek bizony tényleg alkalmasak voltak arra, hogy új meg új impressziókat váltsanak ki az emberből még akkor is, ha olyan nagyon egyedülnek, olyan nagyon távolnak érzi magát mindentől és mindenkitől, mint én azon a bizonyos éjszakán.

De ismét másként cselekedtem, amint feltettem magamban. Állva maradtam a gesztenyefa mögött, ahonnét az egész kastélyt kényelmesen szemlélhettem. Láttam, amint a szalónban és a pipázóban kioltják a lámpát, megállapítottam a saját szobám fekvését a második emeleten, öt ablakkal arrébb láttam Laurence hajlékát és nem volt nehéz rájönnöm, hogy az a két elsőemeleti ablak, amely éppen velem szemközt ki volt világítva, vagy mrs. Summerfieldé, vagy pedig az apósáé volt. De két félig sötét ablak után ismét egy kivilágított ablak következett, amely bizonyára szintén Summerfieldék bensőbb lakosztályához tartozott.

Nem kellett soká várnom és máris láttam egye-

bet is: benépesedett az éjjeli szin. Mindenekelőtt megjelent az egyik ablakban Tamás barátom silhouetteje. Hatalmasakat ásítózva, legombolta a gallérját, a sarokba dobta, majd eredeti erőteljes mozdulattal előbb felborzolta a haját, aztán két kefével nekiesett a koponyájának, mire hirtelenül és végképpen eltűnt az ablakból. Oly prózái volt ez a jelenet, hogy biztosra vettem, hogy a barátom, abban a pillanatban legalább, nem komponál. De az is bizonyos volt, hogy a holdvilág sem izgatta túlságosan.

Alighogy befejeződött ez az engemet is csak igen távolról érdeklő epizód, velem szemközt is kezdett mozogni valami, még pedig a kivilágított egyablakos szoba függönye mögött. Csakhamar kinyílt az ablak s megjelent benne mrs. Summerfield magas, karcsú alakja. Kivágott estélyi ruháján kívül nem volt rajta semmi, még az a könnyű shawl sem, amely bridgezés alatt a vállán lógott. (Ez is csak megerősítette abbéli felfogásomat, hogy este még a shawl is csak a hatás kedvéért volt rajta.) Kihajolt az ablakon, körülnézett, majd hátraszólt, mire mögötte láthatóvá vált az öreg Summerfield alakja is. Egyik karját az asszony dereka körül fonva, előre jött és szintén kinézett az ablakon.

Csak nehezen fojtottam vissza a nevetést, úgy örültem a kokett asszony fölsülésének. De azután hirtelenül az a meggyőződés cikázott át az agyamon, hogy teljesen alap nélkül nevetek, mert hiszen sokkal indokoltabb volt, ha bosszankodom. S a következő pillanatban ez már be is következett.

— Tessék! — szóltam félhangon és a fejembe szállt a vér, — rútu! el vagyok adva! Nem elég, hogy az asszony akar rajtam mulatni, most még az apósát is hívja, hogy együtt kacagjanak! De ebből nem esztek — esküdöztem, — ha kell, itt állok reggelig, majd meglássuk, ki únja meg előbb a dolgot!

Elkezdtek beszélgetni. Hazudnék, ha állítanám, hogy nem akartam őket kihallgatni, mert ellenkezőleg annyira hegyeztem a fülemet, hogy majdnem fájt.

— Nagyon szép ez az est, nem találja? — kérdezte Summerfield.

— De, én is úgy találom. És mégis azt hiszem, hogy jelenleg szebb Rómában. Vagy Taorminában — felelte az asszony, majd hozzátette: — minek is hozott ide ebbe az unalmas kastélyba?

— Azt gondoltam, hogy jól érzi magát itten és hogy nem is olyan unalmas az élet, amint mondja. Én nekem itt nagyon tetszik és boldog volnék, ha megvehetném ezt a birtokot a maga számára.

— Jaj, kérem, ne is beszéljen róla! Csak nem akar egész életemre szerencsétlenné tenni? Úgy érezném magamat itt, mint egy börtönben. Tomy is azt mondja, hogy ezt nem lehet kibírni!

— Mi köze Tomynek az egészhez? Ha neki nem tetszik, akkor legjobban tenné, ha mielőbb elutazna. Amúgy sem értem, hogy miért nem megy vissza Párizsba, ahhoz a katonai bizottsághoz, amelynek tagja. Ez az egész katonáskodása is

fölötte gyanus előttem, azt hiszem, hogy soha egyetlen egy csatában sem vett részt, soha egyetlenegy becsületes ágyúlövést nem hallott, de még talán döglött lovat sem látott a csataléren.

— Nem engedem, hogy így beszéljen Tomyról — tiltakozott az asszony. — Ő igenis, résztvett a háborúban, de ez amúgysem tartozik ide. Én, mint embert szeretem, mint művészt és zeneszerzőt, határozottan érdekel engem és nekem jóbarátom.

— Nem szóltam semmit, ne izgassa magát. És azzal a magyar íróval mi van? Azt is érdekesnek találja? Vagy talán már ő is jóbarátja?

Az asszony nevetett.

— Nagyon mulatságos és eredeti. Az ember sohasem tudja, hogy hányadán van vele, komolyan beszél-e, avagy tényleg olyan tréfásan fog-e fel mindent, amint kijön a szájából, ha töri a nyelvünket! Szeretem tanulmányozni az embereket, Indiában is előszeretettel bennszülöttekkel csevegtem. Tudja-e egyébként, hogy ezek a magyarok egészen intelligens népnek látszanak? Kár, hogy olyan kis lábuk van, mint másútt a nőknek.

— Már én is észrevettem, hogy ez a magyar író nem valami nagy lábón él. Nem szeretném, ha ideszoktatná...

(Kis szünet, mely alatt az asszony állandóan fürkésző szempillantásokat sétáltat körül a parkban, bizonyára engem keres, persze eredménytelenül, mire azt képzelem, hogy ezen bosszankodik.)

— Tudja-e, Milicent, hogy Laurence ma séta alatt feltűnően rosszkedvű volt?

— Tudom. Féltékenykedett. Summerfield nevelett.

— Vagy úgy! No és?

— Azóta már kibékítettem.

(Hogy ez csakugyan megtörtént, erre nézve tudvalevőleg voltak kétségtelen bizonyítékaim.)

Újabb szünet.

— Nézze, Milicent — szólt Summerfield kis idő múlva, — legyen okos és gondolja meg a dolgot ezzel a birtokkal! Hisz nem akarom, hogy az egész esztendőt itt töltsse, de mégis jól esne az a tudat, hogy van egy hely a világon, ahová menekülhet, ha megúnja a zajos társaságot és a sok ismerőst. Én persze hűségesen, mint eddig is, mindenkor követném bárhová — hisz tudja, hogy ezt szegény fiam halála óta szent és kedves kötelességemnek tekintem — és azt hiszem, hogy mindig igen boldognak éreznők magunkat itten, ebben a csöndes visszavonultságban, kiváltképpen akkor, ha végre egyszer rá tudná magát szánni arra, amire már oly gyakran, legutóbb Montreuxben kértem — —

— Ne beszéljen ilyen hangosan, az Istenért — vágott a szavába az asszony, — tudja, hogy nem szeretem ezt a témát! Ez egy lehetetlenség, érti? Lehetetlenség!

— Miért volna lehetetlenség? Belátom, hogy szokatlan dolog volna és hogy az egész angol tár-

saság hónapokon keresztül egyebet sem tenne, mint hogy pertraktálná a mi esetünket — —

— Remegek még a gondolatától is!

— Ne remegjen, drága Milicent! Maga van olyan okos és felvilágosodott asszony, hogy nem kell törődnie az emberek véleményével és éppen ezért becézem annyira azt a tervemet, hogy megvegyem ezt a darab földet — —

— Hát minden áron meg akar engem ríkatni lehetetlen gondolataival? — szisszent fel az özvegy pityergő hangon és visszavonult az ablakból. Summerfield ijedten követte.

— Nem szeret, háládatlan teremtés — nyögte, mialatt szomorúan az ablak irányába nézve, azon mély sóhajt bocsátott világgá.

Mrs. Summerfield, amennyire ez rejtekhelyemből kivehető volt, elmosolyodott, majd megveregette az öreg gentleman mindkét orcáját.

— Hisz tudja, hogy nagyon szeretem és hogy sohasem fogom elfelejteni a jóságát — mondta.

Summerfield meg volt hatva és homlokon csókolta a menyét, mire újból az ablakhoz léptek és kinéztek. Egyikük sem szólt.

El voltam képedve. Amit itt végighallgattam és láttam, egyenesen megdöbbsentett. Sok mindent kezdtem érteni és mégis bonyolultabbnak látszott az egész helyzet, mint valaha. Sajnáltam az asszonyt és egyenesen utáltam a szerelmes öreget. Szerettem volna kiugrani a fatörzs mögül és hangosan felkiáltani a véleményemet az emeletre, de

nem tehettem. Már pedig egyéb okokból is elkívánkoztam onnét, ahol mozdulatlanul álltam: kegyetlenül fáztam. És azok odafenn csak némán belebámultak a holdvilágba.

Szerencsémre olyasmí történt, ami véget vetett a tarthatatlan helyzetnek. Summerfield ugyanis többször egymásulán jóízűen tüszentett, mire az asszony gyöngéden visszaküldte a nyitott ablaktól, míg én pokoli kárörömet éreztem az utálatos öregnek a kezdődő náthája fölött, amelyben félig-meddig méltó büntetést láttam azért a visszataszító jelenetért, amelyben — kétségtelenül akaratlanul — részesített.

Azonban, alighogy élvezni kezdtem kárörömmet, valami rettenetesen csiklandozta az én orromat is és — hiába volt minden kapálódzásom — és kénytelen voltam tüszenteni, még pedig olyan erővel, hogy csak a legnagyobb gyorsasággal előrántott zsebkendőmmel bírtam tompítani a minden egyébnek, csak költőinek nem mondható, akaratlan szerenádomat. De a baj megtörtént, elárultam a jelenléteimet s dacára annak, hogy meg sem mukantam többé a gesztenyefám mögött, mrs. Summerfield szúrósan nézett abba az irányba, ahol álltam, elmosolyodott és becsukta az ablakot.

Még vagy egy negyedóráig maradtam ott a fa alatt, de most már nem mozdulatlanul, hanem, amennyire ez még lehetséges volt, az engem kerülgető náthának elejét veendő, egyik lábamról a másikra állva, mozgattam a karjaimat mint egy félbolond, szóval rendszeresen müllereztem.

Csak amikor biztosra vettem, hogy Mrs. Summerfield nem fog még egyszer megjelenni az ablakban és hogy megelégszik azzal, hogy megtüszszentelett: előbújtam a rejtekhelyemből és azon mód, ahogy jöttem, a falhoz siettem és ahhoz végigsímulva igyekeztem a kapu felé. Nem gondoltam többé sem holdvilágra, sem azokra az impresziókra, amelyeket frólétemre fölszedhettem, illetve gyümölcsözőleg felhalmozhattam volna magamban, hanem egyesegyedül az ágyamra, és képzeletemben már előre is hörpintettem egyet az uti konyakos üvegemből, amely se jó, se rossz órában még soha el nem hagyott. Már rátettem a kezemet a kilincsre, amikor éreztem, hogy a nehéz tölgyfakaput belülről kinyitják s a következő pillanatban Mrs. Summerfield állt előttem.

Hátrátántorodtam. Éreztem, hogy valami szellemeset, vagy legalább is eredetit illenék mondanom, ehelyett azonban csak azt nyögtem, hogy:

— Ah!...

VI.

Az asszony, aki a holdfényben és egy gyönyörű csincsilla-bundában, ha nem is olyan volt, mint egy mesebeli tündér, mégis úgy hatott rám, mint egy elsőrendű filmsztár. Úgy látszik, maga sem várt tőlem egyebet, mint amit amúgy is hallattam, mert egyik keze ujját ajkához emelve, a

másik kezével megfogta az enyémet és ugyancsak a fal mellett, de ellenkező irányban elvezetett a park túlsó része felé. Gépiesen követtem. Az egész, ami velem történt, olyan szokatlan volt és olyan yira nem tudtam elképzelni, hogy mindennek mi lesz a vége, hogy teljesen megfeledkeztem az ágyról meg a konyakos üvegről és kíváncsian lestem, hogy hová fog még fejlődni ez az ügy. Mikor már megtettünk volt vagy ötven lépést, az asszony hátrafordult.

— Csak egyre kérem — szólt halkán, — ne tússzenisen, mint az imént, mert nem szeretném, ha a kastélyban felébrednének.

— Kicsodák? — kérdeztem.

— Elsősorban az apósom, ezt csak képzelheti, vagy nem?

— Nem egészen értem, asszonyom: hisz még az imént láttam mr. Summerfieldet és — —

— No igen, de azóta már lefeküdt és alszik is. Ez az én szerencsém.

Ezzel ismét tovább indult és kezemnél fogva vezetett előre. Eszembe jutott az asszony és az apósa között lefolyt párbeszédnek egyik-másik reámvonatkozó része és nem bírtam megállani, hogy meg ne kérdezzem mrs. Summerfieldet:

— Mondja csak, asszonyom: Indiában is ilyen módon tanulmányozta a bennszülötteket?

— Hogyan?

— Hát ilyen alaposan.

Mrs. Summerfield kissé indulatosan elengedte, vagy jobban mondva, ellökte magától a kezemet.

— Igazán nem érdemli meg, hogy az ember

kedves legyen magához — mondta. — Pedig biztosíthatom, hogy tisztán csak szánalomból jöttem le maga után, amikor a tüsszentésével elárulta a jelenlétét, illetve azt, hogy kihallgatta a beszélgetésünket! Képzelem, hogy különösen érintette az a sok butaság, amit az apósom össze-visszabeszélt, de nem kell őt komolyan venni. Biztosíthatom, hogy tréfa volt!

— Furcsa tréfa, az bizonyos. Legyen szabad reménylenem, hogy a könnyei is csak tréfából hullottak alá...

— Nem, azok igazi könnyek voltak — felelte meglepő őszinteséggel Mrs. Summerfield — néha még a tréfa is az idegeire megy az embernek. Ha tudná, hogy évek óta mit kell kiállanom, talán meg is értené a helyzetemet és nem viselkedne irántam olyan szeszélyesen, amint egész délután és este tette. Közönye egyszerűen sértő volt.

Ez a találó szemrehányás igen kellemetlenül érintett engem és igyekeztem kimagyarázni a viselkedésemet. Azt hiszem, azt állítottam, hogy fáj a fejem, mindenesetre nem lehetett valami ügyes a védekezésem, mert Mrs. Summerfield, folyton továbbhaladva, kicsinylő kézmozdulatot tett.

— Ugyan, menjen — szólt élénken, — nem hiszek magának. Vallja be, hogy féltékeny volt!

Erőltetetten nevettem.

— Féltékeny, én? Vajjon kire? — kérdeztem.

— Tommyra.

Tobábbfolytattam az erőltetett nevetést.

— Szeretném tudni, milyen jogon volnék fél-

tékeny akár Tommyra, akár másra? Biztosíthatom, hogy sem nem voltam, sem nem vagyok féltékeny senkire, de még Fafnerra sem, a fehér vizslájára!

— Már pedig, ha valakire, akkor leginkább a kutyámra lehetne féltékeny. A három kísérőm közül talán őt szeretem legjobban.

— Ha súlyt helyez rá: féltékeny vagyok Fafnerra.

— Remélem, nem képzeli, hogy valami nagyon udvarias volt, amit most mondott, nálunk, Angliában, legalább nem annak tekintenék. Azt hiszem azonban, hogy tudok a lelkében olvasni és azt hiszem, hogy amit most velem művel, büntetés akar lenni egy olyan bűnért, amelyet csak képzeletében követtem el.

— És pedig?

— Nagyon kokettnek tart, ügyebár?

— Nagyon.

— Ha nem ismerném már egy kissé eredeti szókimondóságát, ismét alkalmam nyílna arra, hogy meglepődjem. Így azonban nem szólok semmit és — —

— és a magyarok rovására írja a tapasztalatait! Ha véletlenül naplóba foglalja a különböző országok bennszülöttein végzett tanulmányait, képelem, hogy mi szegény magyarok ebben hogyan festünk! És elgondolni, hogy ezt a dicsőséget én hoztam szegény hazámra...

Az asszony, úgy látszik, már egyáltalában nem vette komolyan a kijelentéseimet, most is csak

nevetett, úgyhogy már azt kellett gondolnom, hogy vagy én nem értek az erkölcsprédikáció mesterségéhez, vagy pedig csakugyan ártatlanabb a kis özvegy, mintsem gondoltam. Ebben az utóbbi esetben azonban bevallom, végére értem a lélektan minden tudományához. Mert ez égbekiáltó ellentétben volt mindennel, amit mrs. Summerfield részéről ismeretségünk első pillanatától kezdve szóban és tettben tapasztaltam. Most is azt gondoltam volna, hogy viselkedésemre az egyetlen felelet az volt, hogy mrs. Summerfield egyszerűen otthagy a faképnél és visszafordul a kastélyba. Ehelyett azonban csak vígan, elfogulatlanul folytatta útját velem, a támadójával, a kegyetlen kritikussával a legjobb barátságban, egy — előttem legalább — ismeretlen cél felé. De ez már nem volt messze.

Kis magaslatra értünk, egy kőpaddal, ahonét szabad volt a kilátás, csak a kastélyt nem lehetett látni, úgyhogy biztos lehettem afelől, hogy mrs. Summerfield hóborús apósa, az az öreg, szerelmes sárkány, még akkor sem láthatna meg minket, ha ismét tüszzentenék is és ő ettől föl is ébredne.

Be kell vallanom, hogy mrs. Summerfield viselkedése erősen megingatta az önbizalmamat s ez bosszantott, sőt mondhatom, hogy föl voltam izgalva.

Az asszony minden gondolkodás nélkül helyet foglalt a kőpadon, míg én csak habozva cselekedtem hasonlóan, nem lévén csincsillabundám, de még holmi vékony tavaszi kabátom sem. Nem maradt más hátra, mint félretenni minden agg-

legényhipokondriát és ha nem akartam hangosan felkacagni saját magam fölött, kénytelen voltam romantikát keresni a helyzetben és — annak tartamára legalább — kikapcsolni minden lélektani reflexiót.

Nem lévén csincsillabundám — kénytelen vagyok erre a körülményre ismételten és nyomatékosan visszatérni, — más módon igyekeztem magamban annyi kalóriát fejleszteni, amennyivel saját magamnak tartoztam, ha nem akartam tüdőgyulladásra szert tenni. Ezért az asszony keze után nyúltam és hogy ezt kellőképpen indokoljam, így szoltam hozzá:

— Köszönöm, hogy eljött — ami egyébként is, azt hiszem, ha elkésett is, de mégis helyénvaló megjegyzés volt.

— Ha képmutató volnék és olyan kokett, mint amilyennek oda akar állítani — felelte Mrs. Summerfield, anélkül, hogy a kezét kihúzta volna az enyémből, — visszutasítanám a köszönetét és felháborodással kijelenteném, hogy csak nem képzelem, hogy csakugyan az ön kedvéért jöttem le a kertbe? De mivel nem vagyok sem képmutató, sem kokett, minden szépítgetés nélkül bevallom, hogy nemcsak hogy azért jöttem ide, mert tudtam, hogy itt van, hanem hogy egyenesen azzal a szándékkal küldtem holdvilágot nézni, hogy kövessem és amikor bizonyos impressziókról beszélem, ennek is megvolt a maga meghatározott értelme. Jól esett, hogy megértett, mert nem bírtam volna elaludni, ha előbb ki nem magyarázza különös viselkedését.

Mit jelentsen ez? Vagy azt hiszi, hogy én velem úgy lehessen bánni, mint egy kiskutyával?

— Beismerem a bűnömet — mondtam, mialatt éreztem, hogy a kalóriafejlesztés kedvezően indult. — Készséggel hajlandó vagyok a legmesszebbmenő elégtételadásra, de mindenekelőtt engedje meg, hogy egy kérdést intézzek önhöz: Mik a szándékai csekélységemet illetően?

Az asszony elengedte a kezemet.

— Furcsa kérdés — szólt majdnem fagyosan, ami a kalóriagyűjtés szempontjából nem volt előnyös, — ön, úgy látszik, egyáltalában nincsen hozzászokva ahhoz, hogy egy nő barátságos, kedves, figyelmes legyen irányában anélkül, hogy ehhez rögtön kombinációkat ne fűzzön, amelyeknek alapjuk nincs. A magam részéről ezzel semmi egyebet sem akartam kifejezni, mint azt, hogy nekem igen szimpátikus és hogy jól érzem magamat a társaságában. Szerettem volna, hogy barátokká, jó barátokká váljunk, mert egyike a legszébb érzéseknek, amelyeket ismerek, az a tudat, hogy a messze távolban is vannak az embernek jó barátai, akik szeretettel gondolnak reánk, még akkor is, ha már évek teltek el azóta, hogy találkoztunk! Azt hiszem, hogy azok az emlékek, amelyeket így hátrahagyunk, megerősítik azt a kapcsolatot, amely köztünk és egyes vidékek, de bizonyos elmúlt idők közt is természetesen fennállanak. Nem gondolja?

— Gyönyörű eszmék — feleltem, — ideális felfogás, nem tagadom. A gyakorlati életben azonban meg nem valósíthatók, legalább különböző

nemhez tartozók között nem. Nem hiszek a nő és férfi közti barátságban. Nők és férfiak, ha nem viseltetnek egymással szemben közönnyel, akkor vagy szeretik, vagy gyűlölik egymást! Nem beszélek azokról az érzelmekről, amelyek anya és fiú, alya és leány vagy testvérek között léteznek, — ezek más lapra tartoznak. De különben: nő-és férfi közti barátság nincs, s ha azt állítanám, hogy barátja vagyok egy asszonynak, anélkül, hogy szeretném, — egyszerűen hazudnék.

Mrs. Summerfield elmosolyodott.

— Szóval, nem számíthatok a barátságára? — kérdezte.

— Szerelem nélkül? — vetettem oda és ráztam a fejemet.

— A férfiak mind egyformák — mondta erre az asszony egy visszafojtott sóhajtással. — Sohasem elégednek meg azzal, amit mi nők magunktól adni hajlandók vagyunk. Azután: olyan dolognak tekinti-e a szerelmet, amelyet meg lehet rendelni? Vagy azt hiszi, hogyha mi most egyszerűen kimondanók, hogy szeretni fogjuk egymást, ezzel már ott is tartanánk? Maga szegezte le tegnap, hogy az emberek túlságosan sokat bolondoznak a szerelemmel.

— Igaz, ezt mondtam.

— Már pedig attól tartok, hogy az a szerelem, amelyben ön a nő és a férfi közti barátság árát általánosságban látja, aligha egyéb bolondozásnál, — flirt!

— A legkomolyabb szerelemnek is flirt a kezdete, asszonyom — feleltem, — ehhez pedig, amint

szinien csak tegnap állapítottunk meg, nem kell egyébe, csak egy kis bátorság.

— Abban, az én részemről legalább, ezt el kell ismernie, nincs hiány — sietett mintegy célozva a holdvilágos éjszakai kirándulásra, kijelenteni az asszony. — Ez azonban nem elég. Egyszer voltam szerelmes életemben, azóta hiába igyekszem önönmagamnak szuggerálni ezt az érzést, — nem megy...

Mrs. Summerfield elhallgatott és bánatosan nézett a holdvilágba. És ez nem volt tettetés. Megsajnáltam. Elképzelttem a helyzetét egy elmúlt szerelemmel a szívében, két, öt szerelmével üldöző férfiú között, akik közül egyik legfeljebb csak nevetség tárgya lehetett a szemében, míg a másik sem járhatott nagyon messze ettől, vagy legalább is, szintén nem válthatott ki belőle mélyebb érzést, mert különben bizonyára nem is én, hanem ő ült volna ebben a pillanatban Mrs. Summerfield mellett, a hűvös áprilisi éjszakában.

És magam? Az Úristen a megmondhatója, hogy én tulajdonképpen mit éreztem. Tagadhatatlan, hogy minden peripetiának dacára, amelyen az utóbbi negyvennyolc óra alatt átestem, nagyon tetszett nekem Mrs. Summerfield, mert azok közül a nők közül való volt, akiket még szerzetes sem pillanthat meg anélkül, hogy rögtön el ne mondja: ne inducas nos in tentationem!... És mégis volt közöttem és öközte egy úr, egy szakadék, egy *nem tudom mi*, amin a lelkem képtelen volt átrepülni. Talán, hogy ő angol volt, én meg magyar.

Hiába tettem fel magamban, hogy aznap este kikapcsolok minden reflexiót, minduntalan önkénytelenül is kritikus műtökésem hegyére vettem ezt az asszonyt, ahelyett, hogy megölelem és megcsókolom, ami bizonyára sietette volna a helyzet tisztulását, egyik vagy másik irányban. S ez bosszantott. Nem ismertem magamra. Ha valaki néhány nappal ezelőtt azt mondta volna nekem, hogy valamikor holdvilágban kettesben úgy fogok ülni egy szép asszony mellett, mintha vér helyett víz folyna az ereimben: nem is személyesen, hanem más által fejeztettem volna ki előtte megvetésemet. És ma?

Nem, ezt nem lehetett ennyiben hagyni. Ez az egész helyzet éppoly természetellenes volt, mint összes okoskodásaim. Elhatároztam, hogy akár-hogyan, de mégis más húrokat fogok megpendíteni, — hátha mégis sikerül — a repülés?

— Szeretném föltárni ön előtt a lelkemet — mondtam tehát kis szünet után, — még pedig teljes meztelenségében.

— Jaj, kérem, szokjon már le ezekről a rettenetes hiperbolákról! — kiáltotta az asszony és felugrott.

Elnevettem magam.

— Bocsásson meg, asszonyom — feleltem, — üljön le szépen mellém, nem lesz semmi baj és már tárom is.

Ezzel megragadtam a kezét és gyöngéden leülésre kényszerítettem. Ő pedig, bár kissé kellett lenni, de mégis engedett.

— A lelkemben e pillanatban minden kóvályog — folytattam, — s ha talán hiányzik az összefüggés azok között, amiket eddig mondtam, ez csak látszólag van így. Igyekezni fogok mindent ki-magyarázni. Azon kell kezdenem, hogy egy férfi, aki még nem választott, mindig szerelmes, illetve teljesen prediszponált a szerelemre, — állapot, amely nyugodt lelkiismerettel beszámíthatatlannak minősíthető. Én például eddig még nem, vagyis jobban mondva, már igen gyakran választottam, de mindig rosszul, s ha ebben a pillanatban talán még nem vagyok szerelmes magába, asszonyom, ez csak azt jelenti, hogy védekezem egy állapot ellen, amely nyugalomba, boldogságomba, de még az életembe is kerülhetne.

— Az életébe?

— Igenis, asszonyom, az életembe. Én tudni-illik fölötte komolyan szoktam venni ezeket a dolgokat, s ahányszor szerelmi csalódás ér, rögtön főbelövöm magam.

— Ó, de borzasztó! Hogy van akkor, hogy mégis itt ül mellettem, hogy él?

— Lássa? Ez az. Ugyanis eddig még mindig szerencsém volt. Egyszer csütörtököt mondott a fegyver, máskor egy véletlenül kéznél lévő barátom csavarta ki a kezemből a füstölő pisztolyt, s egy harmadik alkalommal a golyó átszaladt ugyan a koponyámon, de nem tépett ki az agyamból egyebet, mint éppen csak egy kellemetlen emléket. Szóval, amint ezekből látni méltóztatik, eddig kedvezett a szerencse, még a szerelmi csalódások terén is, mindazonáltal be fogja látni, asszonyom,

hogy igazam van, ha védekezem. Nem tudom, lesz-e hozzá erőm, de védekezem.

— Értem az álláspontját, amely határozottan higgadt észjárásra vall. Ezek szerint, amint látom, csak bizonyos garanciák mellett volna hajlandó adott esetben szabad futást engedni érzelmeinek?

— Erre, őszintén szólva, nem gondoltam, de van benne valami.

— És melyek volnának ezek a garanciák?

— Először: bizonyos lelki, másodsor: bizonyos testi tulajdonságok — —

— Már százszor mondtam, hogy maga egy lehetetlen ember — —

— Harmadszor: vizontszerelem. Ez volta-képpen a fő!

— És ha ezek a garanciák megvolnának?

— Akkor, akkor — —

Nem folytattam, hanem közelebb, még pedig lényegesen közelebb ültem az asszonyhoz. A hasonló helyzetben szerzett tapasztalataim alapján abban a felfogásban voltam, hogy most már nem volt helye a szavaknak, hanem hogy átléptük a — nevezzük: mágneses fluidumak Rubikonját. De Mrs. Summerfieldnek más tapasztalatai lehettek, mint nekem, vagy talán egyéb okoknál fogva sem osztozott fölfogásomban, mert, mintha legalább is meg akartam volna harapni, villámgyorsasággal jó darabbal arrébb ült, a kőpad legvégső végére. Ez igen kellemetlenül érintett, már azért is, mert az előtt az alternativa előtt álltam, hogy vagy nem mozdulok a már felmelegített helyemből és *splen-*

did isolation-be kerülök, vagy pedig előlről kezdek a köpad rám eső részének a bennem fölhalmozódott, de már fogyófélben levő fizikai kalóriák újból való tetemes leadása által leendő fűtését. Halál-, illetve tüdőgyulladás megvetéssel az utóbbira határoztam el magam és ismét csak egész közel ültem a csincsillabundás hölgy mellé. Neki persze könnyű volt!

— Mit akar? — kérdezte mrs. Summerfield bizalmatlanul.

— Mit? Mit! — kiáltottam, elszánva a végső rohamra. — Azt akarom, hogy saját lényéből kikelve, csak néhány percre kövessen engem azon az úton, amelyen haladva, legalább messziről megmutathatom magának a szerelmet. Mert nem ismeri a szerelmet, még sohasem látta, még sohasem érezte igazán! Ami fiatal leánykora óta ezerféle alakban jelentkezett életében, amiről azt hitte, hogy szerelem, nem volt az, hanem csak játék olyan érzelmekkel, amelyekkel játszani bűn! Még a férjéhez való viszonyát sem veszem ki ez alól a talán kissé kíméletlen kritikám alól, mert hiszen ez az egész is inkább csak álom volt, mint valóság, egy szép, de rövid álom, amelyből fölriadt anélkül, hogy végigálmodta volna! Adja ide a szép fehér, keskeny kezét, asszonyom, ne féljen, nem fogok visszaélni a helyzettel! És most nézzen velem abba az irányba, messze el az öreg fák, a dombok, a rétek fölött el, el, olyan messze, amennyire csak tud! Látja ott, ahol az égboltozat látszólag össze van nőve a földdel, azt az ezüst-sávot? Most pedig nézzen hátrafelé és mártsa te-

kintetét abba a sajátságos homályba, ott, a holdvilágtól legtávolabbra eső tájban! Nem látja? Nem látja azt a sok millió és millió élőlényt, amely egymást átkarolva, összeölelkezve, egymáshoz símulva vadul szenvedélyes táncra perdül a holdvilágban? És most, asszonyom, hegyezze gyönyörű kis fülét és nagyon, de nagyon figyeljen ám! Nem hallja azt a különös bűgást a fáknban és a bokrokban? Úgy-e, hogy hallja! Még arrébb, a mezőkön és éppen fölöttünk, a levegőben? Nem hallja a legkülönbözőbb hangoknak azt az eredeti vegyülékét, amely olyan, mint ha egy monstrezenekar orgona- és hárfakísérettel játszaná el a legnagyobbszerű szimfóniát? Nézzen a szemembe, asszonyom, és mondja meg őszintén: nem érzi-e a kezemben, ebben az egyszerű emberi kézben az egész emberiség véérének lüktetését? Nem érzi-e úgy, hogy önnek is föl kellene kiáltania vad örömeiben, hogy: szeretek! szeretek!? Nem fogja-e el a vágy azokért a berkekért, ahol azok a milliók egymást átölelve, egymáshoz símulva táncolnak, amíg elalélta össze nem rognak és még akkor is kiáltják, hogy: szeretek! szeretek!?

Az asszony, aki eddig engedelmesen, mint egy kisleány mindenben követett, most mozdulatlanul, mereven nézett a szemembe. Már attól félttem, hogy akaratlanul hipnotizáltam, ami igen kellemeilen lett volna, mert nem értek a mesterséghez s fogalmam sincsen róla, hogy miként kell a médiumot fölébreszteni a delejes álomból? De amint így rámnézett, mereven, mozdulatlanul, egyszerre csak úgy éreztem, hogy nem is én őt,

hanem ő hipnotizált engemet és ellenállhatatlan kényszer hatása alá kerülve, félre nem érthetően ráhajoltam és meg akartam csókolni. De ez a mozdulatom, mintha fölébresztette volna mrs. Summerfieldet hipnotikus álmából, mert mindkét kezét mellemnek szegezte és meglepő erővel visszataszított.

— Menjen, maga kommunista... — jött ki majdnem remegve sápadt száján.

Úgy éreztem magam, mintha leforráztak volna.

— Kommunista? Én? — kiáltottam és önkénytelenül is hátrazökkentem az első számú fölmelegített helyemre, amely azonban, sajnos, hosszú tirádám alatt, úgy látszik, nem bírta magában megtartani a belébocsátott kalóriáimat.

— Hát nem volt-e egészen kommunistaízü, amit most mondott? — felelte az asszony, akit főlháborodásom láthatólag megnyugtatott. Azért mégis folytatta: — Ha van dolog a világon, amely tisztán egyéni s amelyhez kizárólag egy-egy emberpárnak van köze, akkor ez a szerelem, maga pedig valami tömegorgiának a képét akarta a szemem elé varázsolni, gondolat, amelytől egyenesen undorodom. Útálok az embereket, ha tömegben vonulnak föl előttem, hát még akkor, ha el kellene képzelnem egy tömegszeretkezést! Úgy tudom, hogy ez a kommunisták kedvenc gondolata és nagyon csodálom, hogy ön is arrafelé látszik hajlani!

Ez már mégis sok volt. Még sohasem történt meg velem, hogy ennyire félreértsék a szavaimat. Akartam szidni az angol nyelvtanáromat, mert hiszen talán csak neki köszönhettem ezt a kelle-

metlen incidenst, de ennél is sürgősebb teendőnek tekintettem, hogy helyreigazítsam félreértett szavaimat. Tágra kinyitva agyam angol szótárrekeszt, kezdtem benne turkálni, hogy összeszedjem egy félig-meddig hathatós védekezésre a szükséges anyagot, amikor a nagy csöndben egyszerre csak egy kis csattanásféle hallatszott. Mrs. Summerfield összerezzen.

— Hallotta? — kérdezte.

— Mit? — szóltam már magam is egészen megzavarodottan.

— A kapuzár recsegését. Kicsuktak! ...

— Kicsuktak?

Olyan lelkiállapotban voltam, hogy ismét tartott egy kis ideig, amíg beláttam ennek az eseménynek a súlyos jelentőségét. Most már semmit sem izgatott a kommunizmus vádja, ellenben kezdtem foglalkozni a kicsukás következményeivel.

— Nem tévedett, kérem? — kérdeztem, de az asszony rázta a fejét és egészen belebújt a bundájába.

— Nem, nem tévedtem — felelte határozottan, de olyan hanggal, amely közel volt a síráshoz. — Ismerem ezt a neszt és a fülem még sohasem csalt me. Hát most, mondja kérem: mit csináljunk?

Ezt én is kérdeztem magamtól. Együtt visszamenni a kastélyhoz és becsengetni: lehetetlenség volt. Hogy külön jelenjünk meg valamelyik alkalmazott vigyorgó színe előtt: ez sem segített volna a bajunkon. Hogy az asszony maga térjen haza,

én pedig reggelig sétáljak a parkban és lessem a börgözszentmihályi kakasok ébredését: ez talán a leglovagiasabb megoldás lett volna, de hogy ezt magamtól proponáljam, ahhoz nem volt bátorságom, mert tudvalevőleg nagyon féltettem az egészségemet. Viszont, hogy én menjek haza és engedjem át mrs. Summerfieldet a sorsának, — erről még beszélni sem lehetett, ámbár ezt a megoldást tartottam a legigazságosabbnak már azért is, mert neki volt csincsillabundája, nekem pedig még egy könnyű tavaszi kabátom se volt, csak egy kezdődő náthám.

Soká álltunk tanácstalanul, de azután megszólalt az asszony:

— Tudok egy megoldást — mondta, szemében ismét azzal a mosollyal, amely oly csodálatosan illett hozzá, anélkül, hogy valami különös jelentősége lett volna, — csak hogy nem nagyon kellemes, rám nézve legalább nem...

— Még a legrosszabb megoldás is jobb a semminél — feleltem elszántan.

Az asszony egy pillanatig habozott.

— Tudja-e, hogy merre van az autógarázs?

— Fogalmam sincsen.

— Nem baj, majd odavezetem. A garázs bizonyára nyitva van. Ott áll a csukott Mercedes-kocsink, abban a körülményekhez képest elég jó hajlékot fogunk találni reggelig. Ez csak egyszerű, nemde?

— Roppant egyszerű!

Egészen odáig voltam. Olyannyira, hogy amikor az asszony minden további habozás nélkül út-

nak indult a garázs felé, én még néhány pillanatig úgy álltam ott, mintha kővé dermedtem volna. De azután utána szaladtam az asszonynak, belékapaszkodtam, mintha ez volna a legtermészetesebb dolog a világon és oly élénk színben kezdtem kifesteni magam előtt a szituációt a csukott Mercedes-kocsiban, hogy a szó szoros értelmében elkezdtem remegni. Ezt Mrs. Summerfield észre is vette.

— Csak nem fél? — kérdezte, szemrehányó oldalpillantással.

— Félni, én? Vajjon mitől?

— Azt igazán magam se tudom, csak azért mondtam, mert remeg.

— Hát, igen, remegek, bevallom. Mert ember vagyok, férfi és szükségem van lelkem egész erejére, hogy meg ne bolonduljak.

— No, hallja?

Felelni akartam, vagy jobban mondva folytatni nézetem szerint teljesen fölösleges, majdnem komikus magyarázgatásomat, de ekkor már fölbukkant előttünk a kastélynak a hold által fényesen megvilágított homlokzata és Mrs. Summerfield egy kis oldalútra bekanyarodva, különálló földszintes épülethez vezetett, amely, amint rögtön kiszült, a garázs volt.

Az asszony elengedte a karomat és mielőtt elhagytuk volna a fák árnyékát, óvatosan körül nézett. És mivel nem látott és nem halott semmitsem, intett nekem, hogy kövessem. Ezt meg is tettem és állandóan remegtem.

A garázs kapuja csak be volt támasztva. Bebújtunk, gyufa segítségével, amelyet én szolgáltam.

lattam, minden nehézség nélkül a csukott Mercedes-kocsihoz értünk és mrs. Summerfield kinyitotta az autó ajtaját.

— Szálljon fel — szólt — és nyomja meg a gombot, szemben az ajtó mellett és mingyárt lesz világosság.

— Szükséges ez? — kérdeztem habozva, miután már eddig is néhány gyufával elégettem volt az ujjamat. De mrs. Summerfield ellenmondást nem tűrő hangon felelte:

— Föltétlenül szükséges.

Engedelmeskedtem. Megtaláltam a gombot, meg is nyomtam és a következő pillanatban meleg fény vett körül bennünket. Azt mondom: bennünket, mert időközben az asszony is fölszállt és már le is telepedett a kényelmes hátsó ülések egyikén. Fölhajtotta bundájának gallérját, elrejtette szép keskeny kezét a prêmes kabát bő ujjában — bal kezét a jobb ujjban, jobb kezét a balban, — hátra-dúlt, becsukta a szemét és amikor — állandóan a legnagyobb izgalom közepette, — magam is leültem mellé, így szólt:

— Kérem, nyomja meg még egyszer a gombot.

(Az első kötet vége.)

Kitünő olvasnivaló pár fillérért!

A világirodalom legelső írónak műveit találja itt képviselve.

Az itt felsorolt művek kötve vannak. Egy kötet bérmentve 20 fillér, 10 kötet bérmentve 1 pengő 44 fillér, aki 25 kötetet rendel egyszerre, annak bérmentve 3 pengő 60 fillérért szállítjuk. Ha utánvétellel rendeli, 40 fillérrel drágább, mert ennyit számít fel a posta.

Magyar írók:

Somlay Károly: A nő csak szeretni tud.

Szini Gyula: A bűbájos. 2 kötet.

Tábori Kornél: Kalandornők.

Német írók:

Frenssen G.: A szerelem hatalma.

Grillparzer: A Zendomiri kolostor.

Gerstäcker: A fehér ördög.

Hauff W.: A Pont des Arts-i koldus. 2 kötet.

Zschokke: Blöndin.

Orosz írók:

Korolyenko: A vak művész. 2 kötet.

Turgenyév: Milics Klára.

Turgenyév: Tavaszi hullámok. 2 kötet.

Turgenyév: A párbaj.

Fenn felsorolt művek megrendelhetők Tolnai Világlapja kiadóhivatalában, Budapest, VII, Dohány ucca 12 sz.

Kitünő olvasnivaló pár fillérért!

A világirodalom legelső íróinak műveit találja itt képviselve.

Francia író:

Balzac: Az ismeretlen remekmű.

Angol és amerikai írók:

Bret Harte: Van Li, a pogány,

Gunter A. C.: Egy amerikai labdarúgó története. 3 kötet.

Hesse: A halál riadója.

Poe: A törpe bosszúja.

Roy: A forradásos ember.

Roy: Árnyak a ködben. 2 kötet.

Tarkington: A szépséges hölgy.

Skandináv és indus írók:

Hansen: Halálos veszedelem.

Sarath Kumar Gosh: A fakír. 2 kötet.

Most jelent meg:

Szenes B: Szenes ember nyolevan tréfája. 79 old.

Rónai Viktor: A hasbeszélés titkai. 54 oldal.

Egy-egy könyv ára puha kötésben 90 fillér.

Fenn felsorolt művek megrendelhetők Tolnai Világlapja kiadóhivatalában Budapest, VII. Dohány ucca 12 sz.

OSZK

Originals - Digitized by OSZK

OSZK

OLGAVIA SZKOLNICKA

OSZK

OSZK

1971 DEC 23

